

BYGGNADS ARBETAREN

En av tio
mobbad
på jobbet

Därför lämnar
vi facket

Så lurar du **olyckan**
under semestern

Fusket ökar bland
hantverkarna

VÄNSKAPEN SATTES PÅ PROV

Med Roberts hjälp klarade Mohamed yrkesbeviset

Bästa termosen för fikarasten

Kenneth Petterson
chefredaktör,
ansvarig utgivare
08-728 49 70
070-607 56 97

k.p@byggnadsarbetaren.se

Katarina Connheim
allmänreporter
08-728 49 87
070-627 60 84

k.c@byggnadsarbetaren.se

Nina Christensen
allmänreporter
webbansvarig
08-728 49 79
070-246 87 06

n.c@byggnadsarbetaren.se

Ingemar Dahlkvist
arbetsrätt, löner
08-728 49 72
070-607 56 91

i.d@byggnadsarbetaren.se

Margite Fransson
arbetsmiljö, hälsa
08-728 49 74
070-607 56 89

m.f@byggnadsarbetaren.se

Anki Sydegård
reportageansvarig
08-728 49 77
070-607 56 87

a.s@byggnadsarbetaren.se

Magnus Bergström
allmänreporter
08-728 49 76
070-280 25 35

m.b@byggnadsarbetaren.se

Omslagsfoto: Mats Fogeman
Korrektur: Michelle Bergman

TS-kontrollerad
upplaga 2006: 130 700

Postadress: 106 32 Stockholm

Besöksadress: Hagag. 2, 4 tr, Sthlm

Adressändring, medlem i Byggnads:
Kontakta din lokala avdelning

Prenumeration: edb, telefon 010-588
48 08 **E-post:** prenumeration@edb.
com **Pris, helår:** 297 kr

Annons: Swartling & Wrangling Media,
telefon 08-54516067

Repro: Grafit

Tryck: Sörmlands grafiska, Quebecor

MEDLEMSRASET

DÄRFÖR LÄMNAR DE FACKET

Höjda avgifter, dålig facklig information och obefintlig samhörighetskänsla är de vanliga ste argumenten bland dem som väljer att lämna facket.

SID 8-13

10 VÄRSTA FARORNA UNDER SEMESTERN

SID 22-23

MER GRUFF MED NYE BI-ORDFÖRANDEN

SID 20-21

HÄLSA: SÅ SKADAS DU AV VANLIGT BYGGDAMM

SID 14-15

TEST

BÄSTA TERMOSEN FÖR FIKARASTEN

SID 33-35

BYGGSLARV

HON BETALADE 26 250 FÖR FUSKBYGGE

SID 16-19

UTBILDNING

VÄNNER HJÄLPTES ÅT VID YRKESPROV

SID 24-26

Livsfara på kinesiskt bygge i Kalmar

BYGGNYTT/ Arbetsmiljöverket stoppade mäsghallsbygget, eftersom det fanns stora säkerhetsrisker. En ombudsman från Byggnads ska nu sköta arbetsmiljön.

SID 27

DEBATT

"Omvänd klasskamp"

"De genomför en massiv folkbildningsinsats (...) att lägre tjänstemän och arbetare har för mycket betalt, skriver Tord Persson.

GREJER & GREPP

Så fixas engelskt gips

Svensk gipsstrimlare slår i London.

BYGGFOLK

Stor sommartävling - 50 fina priser

BYGGFOLK

Snickare spelar med Bernadotte

Alexander Wiig varvar snickarjobbet med sitt band, som han och de andra krautrockarna döpt till Bernadotte.

5 OM VÄGEN

& 5 OM MÅLET

Akira tar bågen till farmor - i Japan

MÖTEN & SÄNT SID 45

SISTA ORDET SID 44

SOMMARKRYSS SID 46-47

FRÅGAN

Vad ska du göra på semestern?

Lennart Saxin, 47 år, snickare, Ösmo

– Jag ska åka upp till mina svärföräldrar i Dorotea i Lappland och riva en gammal ladugård, snön håller på att ta den. Sen ska jag åka ner till mina barn i Göteborg. Jag har en son som är i Kina men han är hemma i Sverige på sommaren. Vi gjorde likadant förra sommaren.

Micke Isaks-son, 34 år, betongarbetare, Umeå

– Jag ska vara hemma och bygga, jag har nyss byggt hus så det finns all-
tid att göra. Men någon liten sväng med familjen blir det, upp till Piteå, jag kommer därifrån. Annars gäller det att hålla igen, vi ska utomlands i höst. Vi ska åka till USA, till Detroit, syrran bor där.

Mattias Hjelte, 34 år, vvs-lärling, Söderköping

– Jag ska ha så lite semester som möjligt. Jag har nyss börjat jobba som vvs-lärling och har ingen betald semester. Det får räcka med en vecka på Öland med familjen.

Omvänd klasskamp av Bäckström

● Svenskt Näringslivs vd Urban Bäckström uttalar sig kritiskt om fackliga organisationer och vill begränsa strejkrätten, arbetarnas enda vapen. Han tycker att utfallet av avtalen hittills varit för högt.

Jonas Milton, vd för Almega (tjänsteföretagens organisation), framför samma åsikter, även om han är än tydligare. Han menar att låglönesatsning inom främst kvinnoyrken är skadligt för landet. Även han anser att löntagarna är alldeles för starka.

Milton och Bäckström ställer krav på regeringen. De genomför en massiv folkbildningsinsats för att få medborgarna i vårt land att tycka att lägre tjänstemän och arbetare har för mycket betalt.

Milton är vd för tjänsteföretagens riksorganisation. Denna sektor har varit den snabbast växande sektorn i Sverige de senaste tio åren och också visat de största vinsterna i förhållande till insatt kapital. Enligt Milton är de anställda i dessa företag inte värda sin lön.

Bäckström/Milton tycker tydligen att bolagens direktörs kopiösa arvoden och bonusar är rimliga, att en vd får en bonus

GUNNAR SEIBOLD SCANPIX

Svenskt Näringsliv, med vd Urban Bäckström, försöker få folket att tycka att svenska arbetare tjänar för mycket, hävdar skribenten.

i nivå med hundra underskötterslöner. Svensk industri visar upp oerhörda vinster, höga utdelningar. Till detta kommer en borgerlig politik som levererar enorma skattelättnader till dem som redan är rika.

Får Svenskt Näringsliv sin vilja igenom få vi en arbetsmarknads-
lag som endast står att finna i diktaturer. Vi tvingas ofta läsa och höra hur löntagarnas löneökningar riskerar att driva upp räntorna och skapa inflation. Men aldrig att detta fenomen

händer när kapitalets hyenor roffar åt sig. Den girighet som Bäckström/Milton med flera i Svenskt Näringsliv visar är endast värd förakt. Vi inom svensk fackföreningsrörelse måste fortsätta vår fackliga och politiska kamp för att även löntagarna ska få del av de produktionsvinster vi skapar.

TORD PERSSON,
ORDFÖRANDE
BYGGNADS, LUND

Fler debattinlägg på webben
www.byggnadsarbetaren.se

Inte evigt ung

● Verkligheten kommer ikapp er som tror att man alltid är 30 år och stark, förhandlar löner och så vidare. I det långa perspektivet pratar vi om småpengar. Kroppen tar stryk som hantverkare och att till exempel kanske leva som resemonter, långt från familj, barn och vänner, kan få även den starkaste på fall på sikt.

Det kommer en dag då kroppen säger ifrån, och då är man inte en förhandlande tuffing längre. Klart vi ska ha en grundtrygghet i arbetslivet, annars finns risken att allt blir vilda västern.

PETER H

Min fackavgift är för hög

● Jag tycker att om man är arbetslös (på grund av arbetsskada) och erhåller 8 200 kronor per månad netto så är 500 kronor i fackavgift per månad alldeles för dyrt. Snart är man tillbaka i gamla tider då kyrkan krävde tionde av församlingsborna. Vad får jag då för dessa 6,1 procent av månadsersättningen? Skulle en arbetare med 16 000 kronor i månaden netto betala 1 000 kronor permånad i fackavgift?

Någonting är fel i byggnadsarbetarnas fackförening. Arbetslösa i IF Metall betalar 200 kronor per månad.

ARBETSLÖS

Svar: Din avgift borde vara ungefär som förra året, alltså ingen höjning för din del, eftersom du är arbetslös.

Du bör kontakta din avdelning och reda ut detta med dem.

CLAS NYKVIST
EKONOMICHEF, BYGGNADS

BODTOMTEN

– Sommaren kom tidigt i år, tänk om semesterpengarna gjorde det också...

TYCK DIREKT PÅ NÄTET!

På vår hemsida kan du publicera insändare direkt. Gå in på www.byggnadsarbetaren.se.

E-post: redaktionen@byggnadsarbetaren.se

Faxa: 08-728 49 80

Ring: 08-728 49 00

Glöm inte uppge namn och telefonnr (som hemlighålls mellan dig och redaktionen om du använder signatur).

Känner oro för arbetsmiljön

● Det är med oro man ser att den nya regeringen vill dra ner på stödet till Arbetsmiljöverket. Det gör att arbetsmiljön i arbetslivet kommer att försämrast ytterligare.

Med tanke på att konkurrensen ökat med vårt EU-medlemskap och det torra konstaterandet är att den utländska arbetskraften har sämst miljö.

Med dålig lön så har en del av den utländska arbetskraften fått sätta livet till i arbetsplatssoluckor, det är priset för en mer

konkurrensutsatt situation.

Människor är inga handelsvaror, det borde den borgerliga alliansens partier och SAP inse.

Minns här Göran Perssons märkliga utspel vad gäller den finländske skogsarbetaren som skulle dra ner till Frankrike för att plocka vindruvor då han var arbetslös i norra Finland.

Nåväl, vi är av med Göran Persson men högerpolitiken föres fram av andra.

A. ANDERSSON

Ok att lagbas mobbar?

● Får man ha en avvikande mening? Ska man följa turordningen vid uppsägningar?

Eller ska lagbasen tillsammans med cheferna avgöra detta?

När han inte får som han vill då kan han tillsammans med arbetsgivaren mobba den som följer turordningslistan?

När nu också lagbasen är politiker får han också påtala detta på arbetarkommunen? Och den mobbade blir utfrys!

EN DRABBAD

Välj en ny lagbas

● Svar till "En drabbad": En lagbas ska motverka mobbning, inte medverka till densamma. Jag föreslår att ni helt enkelt väljer en ny lagbas. Det är nämligen så att det är laget som utser den person som ska fungera som lagbas och föra lagets talan. Av det du skriver i din insändare får man intrycket att personen vill vara större än han i verkligheten är. Så byt ut honom, men det förutsätter att majoriteten i laget har samma åsikt.

BÖRJE LILLSJÖ

Avgiften har blivit lägre

● Sitter och läser om de så kallade skyhöga avgifterna. Men är inte de ett minne blott, jag menar att avgiften vi betalar nu och i framtiden är lägre än den vi betalat i alla år innan.

För om vi alla granskar vad vi betalat i mätning & granskningsavgift var gång vi fått överskott, så kommer ni att upptäcka att vi betalar fan så mycket mindre nu än förr.

Jag betalade cirka 2 000 kronor senast jag fick överskott och det är för 424 timmars arbete, och det innebär att jag blev av med 4,24 kronor i timmen med mätning och granskning.

Delar jag samma antal timmar med ett kvartals ökningar à 155 kronor så blir det 1,10 kro-

nor, alltså så kostar den skyhöga höjningen mig inte ett jävla dugg, utan jag tjänar 3,64 kronor per timme. Och det blir ju 1 543 kronor i kvartalet.

Så jag bara undrar, hur kan ni kalla denna lösning som våra ombudsmän förhandlat fram för en höjning.

Men en sak kan jag ju hålla med om; att det känns lite mer att behöva betala avgiften själv än att det dras på överskottet.

Man hade ju kunnat lösa det på samma vis som innan, att det dras på överskottet.

Så nu en uppmaning till er alla: bli kvar i organisationen, få med er era kamrater, låt ingen åka på en räkmacka.

H.A MB-GUBBE

Är kampen över?

För många är det fortfarande en ideologisk fråga att gå med i facket. Men för åtskilliga är det inte alls lika självklart längre.

Sedan årsskiftet har Byggnads tappat närmare 3 000 medlemmar samtidigt som det är högkonjunktur i byggbranschen. Det väcker en del frågor. Borde inte antalet öka eftersom fler jobbar i branschen? Eller beror minskningen på att det är lättare att få jobb just nu och att man därför klarar sig utan hjälp av facket, i varje fall kortsiktigt?

Medlemstappet beror naturligtvis till stor del på politiska beslut som gjort det dyrare att vara med i facket och i a-kassan. Byggnads avgiftshöjning, som ett resultat av granskningsdomen i Europadomstolen, spelar också in. Allt fler ser facket som en försäkringsinrättning och medlemskapet som en ekonomisk fråga där kostnaderna vägs mot risken att stå utanför.

Och allt färre förstår, att löntagarnas relativt starka ställning på den svenska arbetsmarknaden har att göra med många års fackligt arbete lokalt och centralt. Historielösheten gör det svårt att nå fram med argument om hur få rättigheter arbetarna hade förr i tiden.

"Klyftan mellan 'vanligt folk' och förtroendevalda ökar."

Den svenske löntagaren är van vid att överlämna arbetet för bättre arbetsvillkor och rättigheter i arbetslivet åt förtroendevalda. Hela vårt demokratiska system bygger på att vi utser representanter i olika frågor. Myntets baksida kan tyvärr vara att det leder till passivitet och brist på engagemang. Bristen på engagemang visar sig även på andra områden inom samhällslivet. Allt färre är med i politiska partier och allt färre engagerar sig politiskt. Klyftan mellan "vanligt folk" och förtroendevalda ökar på många områden. Något som ofta återkommer är att "facket", vilket förmodligen avser Byggnads ombudsmän, inte visar sig på byggena tillräckligt ofta.

Frågan är om de offensiva kamparen nu är över och fackets uppgift i framtiden blir att slå vakt om, och behålla, den nivå som har uppnåtts? Den bilden kommer i alla fall fram i de intervjuer som ni kan läsa i vårt stora reportage "Det stora medlemsraset" på sidorna 8-13.

Nu gör papperstidningen sommaruppehåll till den 16 augusti. Men på vår webbplats www.byggnadsarbetaren.se hittar ni nyheter och debatt även under sommaren.

KENNETH PETTERSON
CHEFREDAKTÖR

TILL VEM: BETONGARBETAREN AKIRA IMAMURA, 31 år från Järna.

VARFÖR: Han ÅKER MOTORCYKEL TILL JAPAN i höst.

"DET BLIR MER VERKTYG ÄN UNDERKLÄDER I PACKNINGEN"

1 Vilken väg tar du?

– Jag följer karta och vägskyltar i Europa och genom Turkiet. Sedan blir det nog GPS-vägledning genom Iran, Pakistan, Indien och Bangladesh. Genom Burma får jag nog inte åka så det blir båt till Thailand och så vidare genom Laos, Kina och så båt igen, antingen till Okinawa, den sydligaste ön i Japan, eller en sväng till Sydkorea.

2 Har du några delmål, typ kvällsdopp i Ganges?

– Asien är mest lockande. Jag har hållit på mycket med kampsport så jag ser fram emot att se thaiboxning i Bangkok. Sedan hoppas jag hinna läsa på mer om spännande saker på vägen genom Mellanöstern.

3 Vad har du i packningen?

– Från Turkiet och framåt så lär det vara svårt att hitta verkstäder. Så det blir nog mer verktyg och reservdelar än underkläder.

4 Är det något du är rädd för?

– Att bli rånad. I Iran och Pakistan måste jag betala en avgift på typ tre gånger motorcykelns värde som garanti för att jag tar med mig motorcykeln ut ur landet. Så blir jag rånad på motorcykeln där blir det dyrt.

5 Vad ser du mest fram emot?

– Upplevelserna. Det är erfarenheterna under själva resan som är själva målet. Det är något helt annat än ett bygge i Stockholm.

ANDREAS LINDBLAD

Akira Imamura tar motorcykeln till Japan för att hälsa på farmor.

FRÄCKISEN

Varför äter spindelhonan upp hannen efter befruktningen?

Svar: För att han inte ska porrsurfa på nätet.

1 När är du framme?

– Någon gång i december har jag tänkt. Jag ska vara tillbaka hemma i Sverige efter sex månader.

2 Var är du när du är framme?

– Min farmor bor på ett ålderdomshem i Kiushu i södra Japan. Och eftersom jag hälsat på mormor och morfar med motorcykel så vill jag hälsa på farmor också, på samma sätt.

Min pappa är från Japan och jag är japansk medborgare även om jag är född och uppvuxen i Sverige. Jag är hälften av varje, det blir lite utanförskap men också dubbelt innanförskap. Så väl framme hos farmor har jag kommit hem.

3 Varför görs de bästa motorcyklarna i Japan?

– De bestämde sig efter kriget att de skulle bli bäst. Själv åker jag en japansk 650-kubikare som svenskar tycker är liten men japaner tycker är stor.

4 Vad är bäst och vad är sämst med Japan?

– Snabbmaten. Den kanske inte är så mycket godare än snabbmaten här men nyttigare. Man mår bättre efter lunchen helt enkelt.

Sämst är bristen på engelska vägskyltar. Men det är väl inte bara i Japan, där förstår jag ändå en del av skrivtecknen.

5 Är Japan eller själva resan målet?

– Hade jag bara velat åka till Japan hade jag flugit och sparat en massa pengar. Så visst

INGEMAR DAHLKVIST

DET STORA

105 216

1997

Efter många år av sjunkande
antal medlemmar i Byggnads
blir kurvan ett stup. (Bilden
bakom kurvan är fotograferad
i ett annat sammanhang.)

1999

99 776

100 967

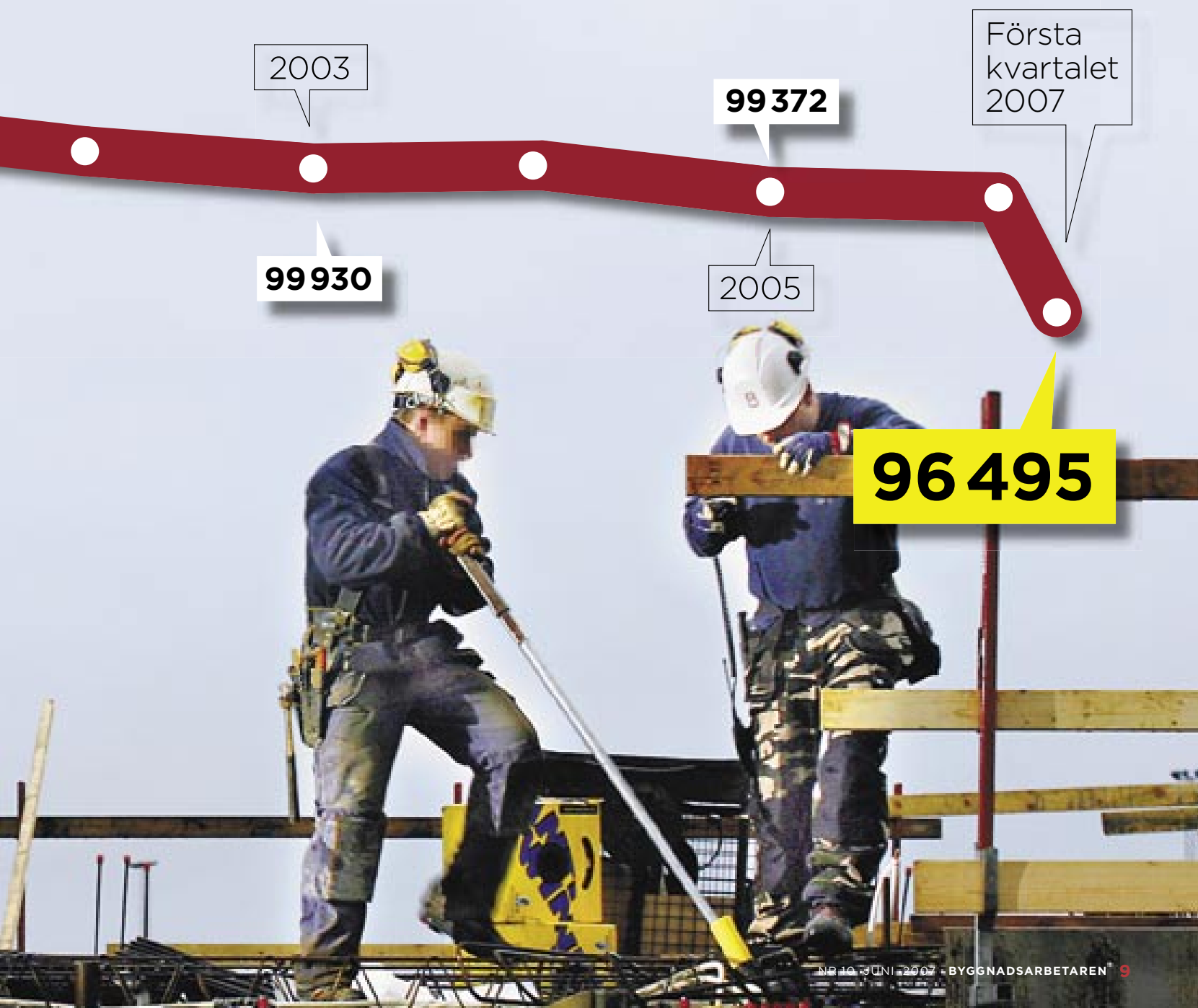
2001

MEDLEMSRASET

"Jag har helt enkelt inte råd. Men tack för hittills." Så motiverar en medlem i Göteborg beslutet att gå ur facket. Under första kvartalet i år förlorade Byggnads tre medlemmar av hundra. Byggnadsarbetaren har letat efter orsakerna.

TEXT INGMAR DAHLKVIST OCH MAGNUS BERGSTRÖM FOTO CHRISTER OLOFSSON OCH SCANPIX

slutet av maj kom inbetalningskortet i brevlådan. Medlemsavgift till Byggnads och a-kassa, över 750 kronor. Det innebar 155 kronor mer än månaden före och för många mer än dubbelt så mycket som före årsskiftet.

Inbetalningskortet fick många att fundera över hur mycket medlemskapet i facket är värt. Men få av dem som går ur facket vill berätta om orsakerna. En del upplever det som oekvämt att berätta om trasslig ekonomi. Andra vill vara anonyma för att undgå det kraftiga gruppträck som finns på många arbetsplatser.

Redan före den senaste avgiftshöjningen hade många sagt upp sitt medlemskap. Byggnads egen statistik visar en minskning med 2744 medlemmar i yrkesverksam ålder under första kvartalet 2007. Samtidigt går branschen för fulla segel och antalet sysselsatta ökar. Den så viktiga anslutningsgraden, det vill säga andelen yrkesverksamma som är medlemmar i facket, minskade därmed kraftigt.

Tappet är störst bland dem som är under 20 år. Men också bland de byggnadsarbetare som är över 55 år märks en kraftig nedgång.

Utöver ålder och yrke, där minskningen är jämnt fördelad mellan yrkesgrupperna, finns det ännu ingen heltäckande analys. Byggnads avdelningar arbetar med den första vågen av utträdesansökningar, den som kom strax efter årsskiftet.

Byggnadsarbetaren har gått igenom avidentifierade uppgifter om ett hundratal av de 135 i Byggnads Göteborgsavdelning som begärde utträde i början av året. Genomgången visar

att den klart dominerande orsaken var de höjda avgifterna.

Bland dem som begärde utträde finns en grupp som kan betecknas som normala utträdanden. Ungefär en av tio startar eget eller byter bransch. En annan, något mindre grupp, är missnöjd med facket.

Bland de andra, de som gör att medlemstappet är större än vanligt, är ungefär hälften anställda i små företag och nästan lika många, i stor utsträckning samma personer, saknar yrkesbevis. Det är också bland dessa som den höga avgiften oftast anges som orsak till utträdet.

En förklaring kan vara att kostnaden för facklig service ökat för många lågavlönade sedan årsskiftet. Orsaken är kraftiga höjningar av de fasta avgifterna till a-kassa och fack samtidigt som de procentuella gransknings- och mätningsservodena försvunnit. De mer välbetalda yrkesar-

betarna i ackordslagen hade före årsskiftet en månadskostnad på upp mot 1500 kronor. De har fått kostnaden halverad och bland dem är det inte heller många som begärt utträde.

Byggnads ekonomichef, Clas Nykvist, säger att man gjort en avsevärd ansträngning för att undvika att de med lägst inkomster drabbas. Han pekar på beslutet att alla med varaktig inkomst under 680 kronor per dag nu betalar halv avgift. Nästan alla medlemmar tjänar, enligt Clas Nykvist, på omläggningen men man tjänar mer ju högre lön man har.

– Procentuella avgifter, som ger en annan profil, bygger på att arbetsgivarna samlar in pengarna. Vi vill inte ha det beroendet, säger han. ●

DÄRFÖR GÅR VI UR FACKET

”Jag tycker att det är för mycket pengar för min ekonomi.”

”Onödigt utgift.”

”Tycker inte att jag får valuta för pengarna.”

”Facket arbetar emot företagen i stället för att mötas. Det är trots allt inte krig.”

”För dyrt på grund av moderaterna.”

”För hög avgift att klara på min förtidspension.”

”Ni borde tänka om innan bäset är tomt.”

Fredrik Andersson, 27 år, skyddsombud, Göteborg.

Varför förlorar Byggnads medlemmar?

Fler anser att a-kassan är viktigast och lämnar facket. Det är goda tider inom byggbranschen och därför tror väl många att de inte behöver facket. De vet inte att de missar många bra grejer som försäkringar och annat.

Hur tänker medlemmarna när de hoppar av?

Många vet inte vad facket gör. Intresset är dåligt framför allt bland de yngre. Här finns mycket att jobba på för facket.

Bertil Johansson, 56 år, snickare, Tjörn.

Är det värt pengarna att vara med i facket?

Många hoppar av för att det blir dyrare att vara med. Det ekonomiska läget avgör. Jag

Hur kan man undvika att medlemmar lämnar Byggnads?

Fackrepresentanter skulle behöva komma ut och berätta lite mer om vad de gör och vad pengarna går till. Många yngre känner inte till vad facket gjort för vår arbetsmiljö och våra löner.

har varit medlem i Byggnads sedan 1968 och trots att det blivit mycket dyrare tycker jag att jag har råd.

Roland Ingemansson, 39 år, snickare, Kungälv.

Tycker du det var rätt att Byggnads höjde avgiften?

Det här med att de tog bort granskningsavgifterna och i stället höjde avgiften är lite som att de tar i ena änden och ger i den andra. Det var dyrt redan före höjningen och jag förstår varför vissa går ur. **Funderar du på att lämna facket?**

"KOM UT OCH VISA ER"

● Byggnadsarbetareförbundet tappas medlemmar varje dag. Byggarna på Bergman & Hök i Göteborg tror det beror på den dåliga fackliga informationen, obefintlig känsla av samhörighet och hög medlemsavgift.

Magnus Johansson, 21 år, Magnus Börjesson, 38 år, och Hans Nilsson, 53 år, är snickare på Bergman & Höks hotellbygge på S:t Jörgens golfklubb i Göteborg. Trots att det skiljer 32 år mellan den yngste och den äldste är de överens när de diskuterar facket.

– Facket borde synas mer, berätta om sitt arbete och vad pengarna går till. Då skulle många ändra åsikt om dem, säger Magnus Johansson.

Alla tre har hört en massa arga röster om de höga fackavgifterna, och visst tycker de själva att det är dyrt att betala över 700 kronor per månad. Mycket på grund av att de inte riktigt vet vad pengarna går till. Men trots att det är dyrt är de ändå överens om att det känns tryggt att vara fackansluten.

Magnus Börjesson tycker att medlemsavgiften har nått den absoluta smärtgränsen, men det finns mycket annat inom facket som borde förändras.

– Jag tror att många lämnar facket för att de inte känner någon samhörighet. De lever ett helt annat liv på sina kontor och går till och med i pension tidigare än vi som jobbar ute på byggena. Vad är det för stil?

De andra nickar medhållande och ser ett ögonblick lite bistra ut. ●

Magnus Johansson (t.v.), Magnus Börjesson (t.h) och Hans Nilsson (mitten) hälsar till alla fackhögare att det inte är farligt att komma ut och hälsa på ute på byggena.

Nej, det har jag ingen tanke på att göra, men jag tror att de måste ut och visa sig mer på byggena för att slippa att ännu fler går ur.

Roland Nilsson, 59 år, snickare, Tjörn.
Varför lämnar medlemmarna facket?

Det är en plånboksfråga. Gränsen är nära för många. Och nu när det lätt att få jobb väljer många lämnar att facket. Folk förstår inte längre vitsen med

att vara medlem.
Vad kan göras?

Det är nog svårt för facket att göra något åt situationen. Är det bra tider så är det bra tider. Jag tror det är hela grejen.

Joakim Birgersson, 24 år, traditionell lärling på NCC i Sollentuna:
Är det värt 762 kronor per månad att vara med i facket?

Jag har bara varit här i två veckor så jag har inte hunnit gå med än. Men, jag ska gå med. Alla bör vara med i facket. Ju fler som avstår desto svårare blir det att få upp lönerna och förbättra villkoren på jobbet. (En frukostgranne till Joakim är

inte med i facket, en annan säger att avgiften är för hög och att han funderat på att gå ur "om det gick".

Han möts av protester som visar att den som går ur facket skulle bli ifrågasatt av flera fackligt övertygade arbetskamrater på det här bygget.)

Kenneth Rosengren, 24 år, snickare som arbetat på NCC i fem år, nu i Sollentuna:
Tycker du att det är värt pengarna att vara med i facket?

Jag var på väg att gå ur facket efter avtalsrörelsen. Det är hög-

Fortsättning på nästa sida

"NU ÄR MÅTTET RÅGAT"

Tre byggnadsarbetare berättar varför de lämnat facket

"NÄSTAN 10 000 OM ÅRET ÄR JU GALET"

● **Måttet är rågat. Först höjning av a-kassan och sen höjs medlemsavgiften. Det blir för mycket för Peter, som aldrig behövt någon hjälp av facket.**

Peter Kun, 40 år, från Eskilstuna har jobbat som snickare sedan han gick ut gymnasiet. Under många år har han varit medlem i Byggnads men nu har han fått nog. Utträdesblanketterna ligger hemma och väntar på att skickas in till avdelningen.

– För bara ett halvår sedan betalade jag 350 kronor i månaden. Nu är det 800 spänn i månaden, nästan 10 000 om året. Det är ju helt galet.

Men han ska fortsätta betala in till a-kassan, så riktigt så mycket sparar han inte, tillägger han. Peter har noga vägt fördelar mot nackdelar med facket. Han är medveten om att det är bra att vara fackansluten om man skulle få något problem med arbetsgivare och annat, men under alla hans år har han aldrig behövt facket.

Sedan flera år tillbaka jobbar han på ett företag med ungefär 25 anställda. Arbetsgivaren är en av de bästa han haft och stämningen är bra. Många av Peters jobbarkompisar är arga över de höga avgifterna och han tror att tio stycken redan lämnat Byggnadsarbetareförbundet.

– Det är väl inte så konstigt att de förlorar medlemmar när de höjer avgiften. Vad var meningen egentligen, att kompensera för att de tog bort mät- och granskningsavgiften eller för att de tappat medlemmar? Ska de höja avgiften ännu mer om de förlorar fler medlemmar kanske?

Peters sambo jobbar som förskollärare och betalar omkring 500 kronor i månaden för a-kassa och fackavgift. Något han själv tycker är en rimlig kostnad.

En viktig faktor är också att det just nu finns gott om jobb och kanske därför känns fackavgiften extra onödig. Han tror att facket kanske känns viktigt igen om det blir sämre tider i branschen. Om det inte kostar alltför mycket att vara med. ●

"FACKET JÖNSAR FÖR MYCKET MED SOSSARNA"

● **Janne har bestämt sig. Han lämnar facket. Efter nio år som fackansluten snickare känner han ingen samhörighet med Byggnads och blir bara mer besviken för varje dag.**

Janne Lindkvist, 27 år, gillar sitt arbete, sina jobbarkompisar och vill fortsätta jobba med det han gör. Men facket har han ledsnat på och därför har han nu bestämt sig för att lämna Byggnads. Men det är inte den höga avgiften som är det stora problemet.

– Jag har så många anledningar att lämna facket. De har bara blivit fler och fler genom åren. Och det är tråkigt för i grund och botten gillar jag facket och de idéer de borde stå för.

En av anledningarna är att Janne's bror blev dåligt behandlad av facket när han skulle avsluta sin lärlingstid. En annan sak som retat upp honom är hur Byggnads skött borttagningen av mät- och granskningsavgiften.

– Jag som jobbar på en liten firma som inte har hängavtal berörs egentligen inte av de där avgifterna. Ändå blir jag och en massa andra straffade med dyra medlemskap för att Byggnads måste kompensera för sig själva.

Han anser att Byggnads, som är ett stort och rikt fackförbund, borde ha tillräckligt mycket pengar för att kunna slopa avgifterna utan att höja medlemsavgiften. Han tycker inte det är rätt av Byggnads att straffa medlemmarna om organisationen har problem. I stället borde de banta på tjänstemän och andra utgifter.

Janne känner ingen samhörighet med facket och har kanske aldrig gjort det. Även om han aldrig sett till några fackombudsmän ute på bygget tror

han inte det skulle hjälpa med mer facklig kontakt.

– Det har alltid varit dålig information. Jag tror inte det hjälper om någon grinig fackgubbe kommer ut i boden och gnäller om hur borgarna ställt till det.

Trots allt så gillar han mycket med facket. Han respekterar allt det som den äldre generationen jobbat fram och gillar grundidén. Men någon gång någonstans tappade organisationen verklighetsförankringen och kontakten med medlemmarna.

Janne gillar att diskutera och ifrågasätta saker och ting men han tycker det är svårt att prata om facket på jobbet. När han vädrar sina tankar blir han ofta missförstådd.

– Jag tycker bland annat att facket jönsar för mycket med sossarna, men när jag säger det blir folk skitförbannade och kallar mig för borgarbracka. Men jag röstade själv socialdemokratiskt i senaste valet. Det jag tycker är att facket ska respektera alla de medlemmar som inte är sossar. Då kanske de själva får mer respekt.

Kanske någon gång i framtiden blir han medlem igen. Men då måste Byggnads ändra sig ordentligt. ●

"Jag tror inte att det hjälper om någon gnällig fackgubbe kommer ut i byggboden och gnäller."

konjunktur och det är nu de ska se till att få upp lönerna. Jag väntade mig större höjning av lägstalönerna och kortare arbetstid. Men jag vet ju att det bara blir värre om många väljer att inte vara med i facket. Så att gå ur hjälper inte. Jag har ringt och skällt så mycket på dem som är med i ungdomskommittén så nu måste jag nog snart gå på möten och göra något själv.

Vad tycker du att facket ska göra för att hejda medlemstappet?

Facket bråkar alldeles för lite. De måste bli mycket tuffare i debatter och förhandlingar för att det ska kännas att det är värt pengarna.

Du säger att facket är dom, inte vi. Vad beror det på?

Jag borde säga vi och jag borde gå på möten. Men vi har fått det så pass bra att kampåren är över. För många är nog facket mer som ett försäkringsbolag.

Medi Shams, 21 år, betongarbetare sedan två år, nu på NCC i Sollentuna.

Är du med i facket?

Ja, det hör till. Men det här är ett bra bygge där lagbasen sköter allt på ett sätt som gör

att man inte behöver tänka så mycket på det.

Vad kan facket göra bättre?

De borde komma ut på byggena oftare. Och basen skulle

kunna informera mer om vad facket gör.

Är du aktiv i facket?

Jag har gått en del kurser.

Alexander Myrbo, 24 år, snickare, NCC:

Är det värt pengarna att vara med i facket?

Ja, absolut. Det är en trygghet. Och så är det skönt att vi slipper förhandla om lönen själva.

"JAG KÄNNER MIG LITE SOM EN SVIKARE"

● Jan Larsson är 42 år och bor i Mälardalen. Han monterar stålhallar runt om i Sverige och har några månader kvar på den sex månader långa uppsägningstiden av medlemskapet i Byggnads.

– Vi satt runt bordet och snackade om avgifterna när regeringen hade infört den här särskilda finansieringsavgiften till a-kassan. Det var då jag började fundera, säger han.

Jan räknade, och vägde för och emot. Han kom fram till att medlemskapet i Byggnads och i a-kassan går på mellan sju och åtta tusen kronor om året.

– Det blir mycket pengar, även om jag inte är lågavlönad.

Han tjänar mellan 150 och 160 kronor per timme, beroende på hur jobben går. Familjens ekonomi är inte dålig. Men man måste ändå börja prioritera, säger han.

– Man har dragit på sig för mycket. Det är mobiler, digitalbox, allt möjligt.

Beslutet att gå ur facket gör honom i mångas ögon till en svikare som åker snålskjuts.

– Ja, jag känner mig lite så. Men jag har två jäntor som jag ser till i första hand just nu.

Jan tycker att han blev väl bemött av facket när han ringde och ville gå ur. Och inte heller på jobbet har det blivit så mycket snack som han befarade. Bara lite pikar, mest från de äldre.

Lite låter det som att han tvekar. Men så är det pengarna.

– Det är kanske en moppe eller en resa om året. ●

GENOMSNITTLIG KOSTNAD PER MÅNAD FÖR HELBETALANDE MEDLEM TILL FACK OCH A-KASSA

	Förbund och avdelning	A-kassa	Granskning och mätning**	Summa
Före årsskiftet	232	103	551	886
1 jan till 1 maj	238	366	551	1 155
Från 1 maj	393	366	0	759

*Höjningen av a-kasseavgiften orsakades huvudsakligen av en särskild finansieringsavgift som riksdagen beslutat om. Arbetslösa betalar inte särskild finansieringsavgift.

** Beräkningen av genomsnittliga gransknings- (1,5 procent av lönen) och mätningens arvoden (0,5 till 2 procent av lönen) är räknad som ett genomsnittligt

arvode på 2,25 procent av en inkomst på 25 000 kronor per månad.

Arvodena drogs från lönen enligt avtal. Vissa grupper har inte betalat för lönegranskning. Många av dessa, till exempel plåtslagare, anställda på hängavtalsbundna företag, anläggare, vissa sjukskrivna och arbetslösa har kompensats på olika sätt.

Exempel på hur förändringarna påverkat kostnaden för medlem med låg inkomst respektive medlem med hög inkomst:

cirka 575 kronor per månad före årsskiftet, varav 240 kronor var granskningsarvode som drogs från lönen. Nu betalar han 759 kronor per månad.

Exempel 1: Kalle är byggstädare och har en inkomst på 16 000 kronor per månad. Han betalade

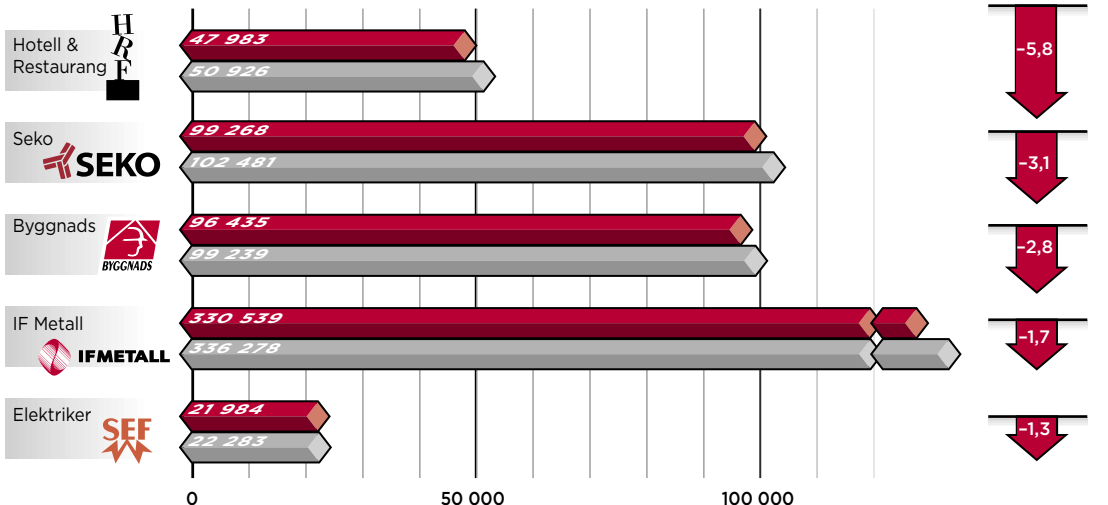
Exempel 2: Lasse är betongarbetare. Han har ackord och tjänar 28 000 kronor per månad.

Han betalade före årsskiftet 335 kronor i avgifter till fack och a-kassa och 630 kronor i mätning- och granskningsarvoden, totalt 930 kronor. Hans totala kostnad steg under januari till maj till 1 234 kronor för att sedan sänkas till 759 kronor.

Minskande antal medlemmar i fem LO-förbund under första kvartalet 2007

31/3 2007
31/12 2006

Antal medlemmar i yrkesverksam ålder

Källa: Respektive fackförbund

SVENSKA GRAFIKBYRÅN

Vad tycker du att facket ska göra bättre?

De borde informera bättre, både på arbetsplatserna och till exempel i skolorna. De unga behöver mer information.

Berra Johansson, 43 år, snickare på NCC i Sollentuna:

Vad beror det på att facket tappat medlemmar?

För oss som är lite äldre är facket en naturlig del av jobbet. Men nu är verkligheten

annorlunda. Folk skaffar inte barn förrän i 40-årsåldern och ungdomar flyttar inte hemifrån förrän

de är 30. De ser inte behovet av ett fack som ser till att du har en grundtrygghet.

Vad ska facket göra för att inte tappa fler medlemmar?

De måste ändra på de ungas inställning.

Hur ser du på dem som går ur

med motivet att de väljer att använda pengarna till annat?

Det beror på vad pengarna går till. Om det handlar om mobiltelefoner och digital-tv så ska man inte prata med dem. De förstår inte att det handlar om försäkringar, rättsskydd och lönenivå.

Hur ser du på facket, är det vi eller dom?

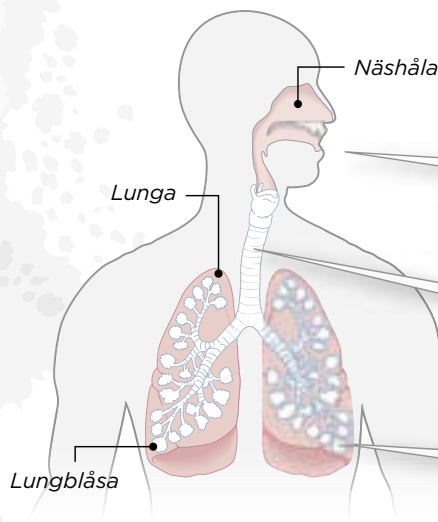
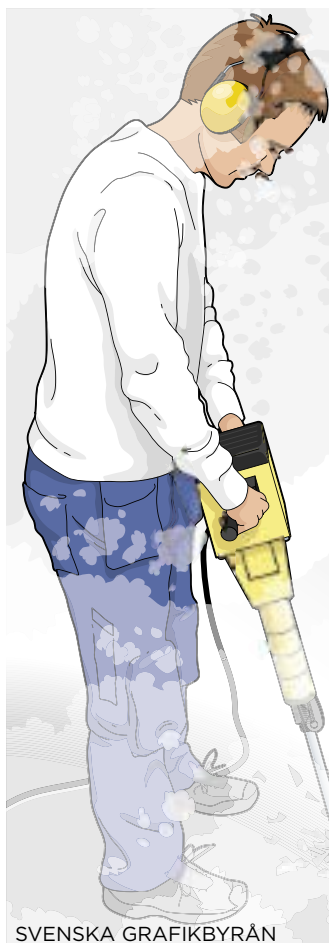
Det är nog dom. Vi har nått kämpandets slut, vi har nått en nivå som de i facket ska se till att försvara.

Leif Pålval, 58 år, snickare på NCC i Sollentuna:

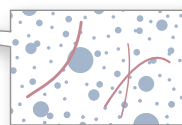
Det är framför allt de över 55 som lämnar facket. Har du någon förklaring?

Det är nog en krass ekonomisk fråga och en bedömning av risken. För många som har tillfälliga jobb så är ekonomin kärv. Och många äldre tycker att risken att bli arbetslös är liten.

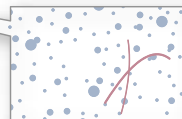
Minsta dammet farligast

Så filtreras inandningsluften. Minsta kornen når djupast ner i lungorna.

Inandningsluft.

De stora dammpartiklarna hostar och nyser du ut. De minsta fortsätter in i kroppen.

Luft som passerat näshålan.

Dammkorn mindre än 0,030 millimeter fortsätter vidare i kroppen.

Luft som passerat luftrören och når lungblåsorna. Kornen är mindre än fem mikrometer. 200 på rad blir en millimeter.

Sjukdomar

Lungcancer

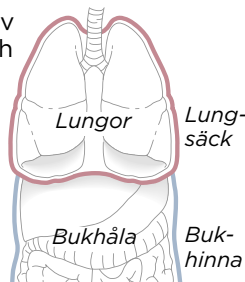
En cancerform som kan orsakas av asbestdamm.

Silikos

Stendammslunga, orsakas av kvarts, leder till att bindväv bildas i lungorna och försvårar andningen.

Mesoteliom

Orsakas av asbest och är en svår cancer-sjukdom i lung-säck och bukhinna.

Kol

Kronisk obstruktiv lung-sjukdom. Orsakas av damm och ger svåra andningsbesvär. Kan vara dödlig.

SÅ SKADAS DU AV DA

Vanligt byggdamm har gått från att vara besvärligt till att bli farligt. Det ökar risken för att du ska drabbas av hjärtinfarkt och lungsjukdomen kol. Här listar vi alla faror med damm från olika material.

TEXT MARGITE FRANSSON GRAFIK SVENSKA GRAFIKBYRÅN

BLANDAT DAMM

Vanligt byggdamm i olika former kan ge flera allvarliga och handikappande lungsjukdomar, både tillfälliga och kroniska. En är kol, kronisk obstruktiv lungsjukdom. Kol kan ge svåra andningsbesvär. Undersökningar visar att de som utsatts för fiberdamm (asbest, sten- eller glasull) eller stendamm (cement, betong, kvarts) löper en ökad risk att dö i kol. Dammpartiklar ger också en överrisk att dö i hjärtinfarkt. Damm kan även orsaka allergier. Dammpartiklarnas storlek och kemiska sammansättning spelar roll.

De som skadar mest är de som är mindre än fem mikrometer. Detta damm är osynligt för blotta ögat och märks inte när du andas in. Det kan bli synligt i solstrimlor.

BETONG

Mineralen kvarts finns i sten som ingår i betong och i stendamm. Den som andas in detta kan få silikos, stendammslunga. Kvarts ger en irritation som leder till att det bildas en bindväv i lungorna, fibros. Lungfunktionen försämras. Första tecknet kan vara andfäddhet vid ansträngning och att detta förvärras. Vissa får hosta.

Silikos fortsätter ofta försämrats även efter att man slutat utsättas för damm, men försämringen kan gå långsammare då. Silikos kan vara dödligt. Att blanda betong är särskilt farligt eftersom dammet är torrt och lätt flyger i ansiktet. Bearbetning av betong, som bilning, är en annan arbetsuppgift där man är mycket utsatt för damm. Silikos är en ovanlig sjukdom. På senare tid har nya fall upptäckts.

ASBEST

Asbestfibrerna kan ge flera dödliga sjukdomar. De farligaste är cancerformerna lungcancer och

mesoteliom. Mesoteliom är en sällsynt cancerform i lungsäck eller bukhinna och som i stort sett alltid beror på asbest. Det tar ofta 30-40 år efter exponering innan man insjuknar. Också lungcancer kan orsakas av asbest. Asbestos är en sjukdom som leder till att det bildas sjuklig bindväv i lungorna, liknande silikos, som gör det svårare att andas. Skyddskraven är rigorösa vid asbesthantering eftersom ämnet är mycket farligt. Asbest är förbjudet att använda som byggmaterial. Men eftersom det finns i byggnader utsätts byggnadsarbetare vid rivningsarbeten.

”Kvarts och asbest stannar kvar i kroppen för alltid”

Roger Flodin,
arbetsmiljöingenjör på Previa:

► Hur ska man skydda sig mot dammet?

– 1. Försök alltid byta metod eller material till någon som inte dammar, eller som dammar mindre. Det är arbetsgivarens ansvar att du får arbeta så dammfritt som möjligt. Misstänker man höga dammhalter ska mätningar göras på arbetsplatsen. Många är omedvetna om denna skyldighet. 2. Ta dammet vid källan. Till exempel med punktutsug på bormaskiner. 3. Använd luftrenare. 4. Är det dammigt; använd personlig skyddsutrustning, ett andningsskydd med minst p 3 filter. Vid asbesthantering krävs friskluftsmask, skyddskläder och särskild utbildning.

► Varför är mindre partiklar farligare än stora?

– De stora hostar man upp, de mindre går ända ut i lungblåsorna där de stannar kvar och kan

orsaka stor skada. Vissa partiklar löses med tiden upp, men andra, som kvarts och asbest, stannar kvar i kroppen för alltid.

► Blir man bättre om man slutar exponeras?

– Ofta kan man bli bättre eller att sjukdomsförloppet kan bromsas upp. Men till exempel silikos och asbestos blir inte bättre. Den som utsatts för asbest kan flera årtionden senare utveckla cancer.

► Vem blir skadad?

– Det vet man inte, därför måste alla akta sig. Det beror på hur mycket du blir exponerad och vem du är. Vissa skadas lätt, andra kan jobba i årtal utan att ta skada.

► När ska man uppsöka läkare?

– Om man upplever besvär från andningsorganen som inte går över. ●

ANDERS LINDBLAD

annons De walt

MMET

BYGGNADSARBETAREN NR 9 2007

TRÄDAMM

Kan ge astma och cancer i näsa, bihålor och luftstrupe. Sjukdomarna orsakas framför allt av tropiska träslag som: teak och mahogny, men även av bok, ek och gran. Dessa kan också ge starka allergiska reaktioner. Speciellt orsakar slipning ett finkornigt damm, som är farligt att andas in. Impregnerat trä kan skapa ett skadligt damm, eftersom det innehåller giftiga ämnen, till exempel: koppar, krom och arsenik.

METALLRÖK

Svetsrök är skadligt. Framför allt vid svetsning i rostfritt kan man exponeras för krom, som kan ge eksem och en försämrad lungfunktion. Vissa kromföreningar är cancerframkallande. Vid svetsning i blymålat material riskerar man att exponeras för blyfärg, som används som rostskydd. Detta kan orsaka illamående. Vid svetsning i galvaniserad plåt som innehåller zink, kan man drabbas av metallfrossa.

Källa: Roger Flodin, Previa

Sneda rör och hål i väggen

Hantverkaren försvann när Gunnel betalat

Allt fler hantverkare anmäls av missnöjda kunder. En som klagat till allmänna reklamationsnämnden är Gunnel Joelsson, som betalade 26 250 kronor för ett badrum som aldrig blev klart.

TEXT MAGNUS BERGSTRÖM FOTO ANNA SIMONSSON

Under årets första kvartal har 338 bostadsärenden rapporterats till Allmänna reklamationsnämnden, ARN.

Det är en ökning med 64 stycken jämfört med samma period 2006. En orsak till ökningen kan vara den renoveringsvåg som sveper över landet.

Under hela förra året inkom 1 021 ärenden till ARN:s bostadsavdelning. Av dem rörde cirka 400 hantverksjobb av olika slag.

En av de missnöjda kunderna som vände sig dit är Gunnel Joelsson i Järfalla utanför Stockholm.

I mars 2006 bestämde hon sig för att renovera sitt badrum. Golvbrunnen var gammal och fuktvårderna för höga. Efter en tids letande hittade hon enmansföretagaren Peter Winborg. Han bedömde att jobbet skulle ta max en månad och ville ha 15 000 i förskott och 15 000 när jobbet var klart. Gunnel tyckte det lät bra och de skrev kontrakt. Det skulle hon få ångra.

– Han kom hit den tjugonde mars precis som vi kommit överens om. Han fyllde gästrummet med verktyg och material och började med rivjobbet i badrummet. Men efter två dagars jobb såg jag inte till honom mer.

Gunnel sökte honom på hans mobil och efter en och en halv vecka svarade han att

det varit mycket att stå i och lovade att komma och göra klart jobbet. Men efter en månad var jobbet fortfarande ogjort och i badrummet var allt utrivet förutom toaletten som lyckligtvis gick att använda.

Den 3 maj skrev de ett nytt avtal. Den sista räkningen sänktes till 11 250 kronor på grund av förseningen och Gunnel betalade beloppet i förskott eftersom Peter behövde dem till att köpa byggmaterial. Badrumsrenoveringen skulle vara klar redan den 7 maj, och om inte lovade han betala henne 1 000 kronor för varje dag arbetet försenades.

– Han jobbade en dag, sen försvann han igen. Inte förrän någon gång i juni hade han gjort klart så pass mycket att jag äntligen kunde använda duschen. Efter nästan tre månader utan.

Men lägenhetsnycklarna fick hon inte tillbaka. Inte förrän Gunnel hotade med polisanmälan hände något.

I juli fick hon tillbaka nycklarna tillsammans med ett handskrivet brev där Peter bad om ursäkt för allt och meddelade att han lagt ner sin firma.

– Jag sökte honom sen lite då och då, och det senaste jag hörde från honom var att han skulle komma och sätta dit tröskeln till badrummet. Givetvis hände inget, säger hon och ruskar på huvudet.

Gunnel Joelsson ville ha ett nytt fint badrum men fick bara en massa problem. "Det värsta är att jag litade på honom. Nu känner jag mig bara lurad."

I början av december gjorde hon en anmälan till Allmänna reklamationsnämnden där hon yrkade att Peter Winborg skulle betala tillbaka de 26 250 kronor som hon betalade för det ofärdiga jobbet. De tusen kronorna i förseningsavgift per dag, ansåg hon vid det laget var orimligt att kräva. Den 21 december fick hon ARN:s beslut och nämnden rekommenderade Peter Winborg att betala det hon krävde.

Eftersom detta inte hjälpte gjorde hon i januari i år en anmälan till Kronofogdemyndigheten.

Peter var dock redan så skuldsatt att inga pengar fanns att hämta. Det enda hon därför kan göra framöver är att kontrollera med kronofogden om han fått in några pengar. Men hon tvivlar. Med facit i hand tycker Gunnel det är konstigt att det

För 26 250 kronor fick Gunnel en badrumsrenovering som inte bara tog tid utan också gjordes slarvigt och dåligt. Inte ett rör i badrummet är rakt.

”Han skulle varit ärlig från början och berättat för mig hur saker och ting låg till. Nu känner jag mig bara lurad.”

inte finns några regler eller annan säkerhet för människor som råkar ut för sådana här händelser. Gunnel hade länge tålamod med situationen och försökte både förstå och förstå Peter. Men inte nu längre.

– Nej, jag tycker han är en stor skit helt enkelt. Han skulle varit ärlig från början och berättat för mig hur saker och ting låg till. Nu känner jag mig bara lurad.

Fastän hon försökt åtgärda bristerna i renoveringsarbetet är det fortfarande mycket kvar. Tomma borrhål i kakelväggarna, bakom toaletten fattas kakelplattor och ett stort hål gapar in i väggen, silikon ska läggas runt toalettstolen och tröskeln väntar på att Peter Winborg ska komma och sätta dit den.

En snabb koll med Allmänna reklamationsnämnden visar att Gunnel Joelssons fall är ganska typiskt.

När det gäller bostadsärenden är följsamheten av nämndens beslut lägre än i andra branscher: sju av tio företag bryr sig om nämndens

Det sista Gunnel hörde från Peter Winborg var att han skulle komma och fästa tröskeln till badrummet. Det är snart ett år sedan (ovan). Bakom toalettstolen gapar ett stort hål mellan kakelplattorna (till höger).

beslut. Enligt Torsten Palm, informationsansvarig på ARN, är det små byggföretag som har svårast att följa besluten.

– Ett litet företag har lättare att gömma sig och är inte lika beroende av ett bra rykte som ett stort. Det är snabbt och enkelt att ombilda från Svennes Bygg ena dagen, till Arnes Snickeri den andra. ●

Byggnadsarbetaren har förgäves sökt Peter Winborg för att få en kommentar.

KLAGADE, FICK RÄTT – INGET HÄNDE ...

GOLVPLATTORNA SLÄPpte

● I augusti 2004 lade firman Elservice Leif Sköld AB in ett värmegolv i ett kök i Nynäshamn. Sommaren nästa år upptäckte kunden att jobbet gjorts så dåligt att golvplattorna börjat släppa från underlaget. Utredningen visade att Reflectaskivan, lagts direkt på spånskiva utan golvgips och att arbetet därför inte gjorts fackmässigt.

Nämnden rekommenderar Elservice Leif Sköld AB att göra ett prisavdrag på 24 409 kronor, vilket är hela kostnaden för jobbet, samt betala ett skadestånd på 10 000 kr. Företrädare för företaget går inte med på att något

fel gjorts och tänker inte betala någon ersättning alls.

VÅTUTRYMMEN MÖGLADE

● Mögel, avloppslukt och bruna fläckar. Det upptäckte en husägare i Stockholm tre år efter att I & A Fastighetsservice hade varit och byggt om tvättstugan och ett badrum. Ombyggnaden kostade 128 000 kronor. Vid besiktning framkom att skadorna och felen orsakats av slarv och felaktigt utfört arbete. Ett annat företag har lämnat en offert på 40 000 kronor för att rätta till felen och nämnden anser att I & A Fastighetsservice ska stå för det. I & A Fastighetsservice har trots påminnelser inte hört av sig.

STALLTALET LÄCKTE

● En kvinna ville ha en ridhustomme med plåttak och vattenavrinning. Ridhuset i Hörby byggdes i slutet av 2004 av Bonnys Bygg tillsammans med ett plåtslageri som underentreprenör. Plåtslageriet för hela bygget slutade på 265 000 kronor. Men när det började regna läckte det nya stalltaket. Trots flera reparationsförsök läckte fortfarande taket. Efter besiktning upptäcktes flera fel och arbetet anses därför vara dåligt utfört. Nämnden rekommenderar byggfirman att genast och utan kostnad byta ut taket på ridhuset. Bonnys Bygg har medgivit att det blivit en del fel och kommit överens med

plåtslageriet att kvinnan ska få ett nytt tak. Detta har ännu inte blivit gjort.

PLATTSÄTTARE SLARVADE

● Slarvigt monterade duschdörrar och dålig avrinning i avloppet upptäcktes efter att Saga & Uffes Plattsättning AB hade varit och renoverat ett badrum i Malmö. Räkningen gick på 69 000 kronor. Kunden klagade hos firman och begärde att felen skulle åtgärdas. Men trots upprepade påstötningar har inget hänt. Nämnden rekommenderar firman att genast och kostnadsfritt avhjälpa felen på ett fackmässigt sätt. Saga & Uffes Plattsättning AB har trots påminnelser inte hörts av.

... FLER FALL MED FUSKANDE HANTVERKARE

● Ett urval av fall där företag inte brytt sig om att följa ARN:s utlåtande. Samtliga ärenden är från andra halvåret 2006.

● Kenth Bygg & Montage har utfört flertalet tjänster på en kunds fritidshus, varav flertalet **felaktigt eller inte utförda**. De rekommenderas åtgärda de kvarvarande felen samt göra ett prisavdrag på 23 297 kr. (13/7)

● Opifex AB ska genast fullgöra tjänsten och avhjälpa **felet efter en köksrenovering**. Bland annat ska bänkskivor limmas fast och kökslådor justeras. (24/8)

● Luks Bygg har **monterat tre takfönster felaktigt** så att regn och smältvatten läcker in. De rekommenderas ersätta kunden med 2 200 kr, vilket var beloppet kunden betalat en annan firma för att åtgärda felen. (11/9)

● Husdoktorn i Roslagen AB rekommenderas genast rätta till en **slarvigt byggd farstukvist** till ett torp. Dessutom ska firman ersätta kunden med 8 200 kr. (12/9)

● Märsta VVS-Service har efter slutfört arbete **gjort ett moms-pålägg som enligt kunden aldrig varit på tal**. De rekommenderas därför dra av 9 000 kronor från räkningen. (10/10)

● Forema Slutarp Kök Interiör rekommenderas att kostnadsfritt **göra om monteringen av köksluckor** åt en kund. Nämnden bedömde arbetet som icke fackmannamässigt utfört. (11/10)

● Sweden Entreprenörerna har för kunds räkning utfört en **dålig och bristfällig takreparation** och rekommenderas genast betala tillbaka 35 000 kr. Kostnaden för hela jobbet uppgick till 71 000 kr och betalades kontant av kunden. (11/10)

● Foremakök ÅF-kökslust rekommenderas genast låta kunden häva ett köp av köksluckor för 32 000 kr. Anledningen är att firman **levererat och monterat**

fel modell av luckor. (18/10)

● Elme Färgland rekommenderas avhjälpa **felet som åstadkommit vattenläckage** efter en vvs-installation. (23/10)

● Craftex rekommenderas betala ett skadestånd på 34 660 kr till en kund efter ett ombyggnadsarbete. Det är ungefär så mycket kunden betalade ett annat företag för att **rätta till felen**. (8/11)

● Migiall International ska efter dåligt utfört hantverk genast **återställa ett badrum till ursprungligt skick**. 115 625 kr ska betalas till kunden, varav 23 125 kr i skadestånd. (15/11)

● Gubsun HB rekommenderas åtgärda **brister och felaktigheter efter ett renoveringsarbete**. Ett skadestånd på 4 250 kr ska också betalas till kunden. (27/11)

● TLV Lack & Bygg AB har utfört en **misslyckad renovering av skåpluckor och lådfronter**. De rekommenderas därför återbetala kostnaden för tjänsten, 6 460 kr, samt betala kunden ett skadestånd på 9 366 kr. (27/11)

● Bygg & Inrednings Companiet rekommenderas genast göra ett prisavdrag på 10 000 kr för ett **dåligt utfört byte av panel samt målning**, som kostade kunden 48 375 kr. (6/12)

FUSKAR DU PÅ JOBBET?

LÄS ENKÄTSVAR PÅ SID 27

FAKTA DETTA ÄR ARN

Allmänna reklamationsnämnden (ARN) är en statlig myndighet. Nämnden fungerar ungefär som en domstol och prövar tvister mellan konsumenter och företagare. Konsumenten gör själv anmälan. Nämnden lämnar rekommendationer om hur tvister bör lösas, till exempel att näringsidkaren ska ge konsumenten pengarna tillbaka.

annons DeWalt

MER GRUFF MED NYA BASEN

En lyssnande, försiktig byggingenjör som gjort karriär i Skanska är ny ordförande i Sveriges Byggindustrier (BI). Men den 61-årige Leif Stridh tycker att lönerna ska i huvudsak förhandlas internt i företagen. Det betyder fortsatt gruff, möjligen i ett annat tonläge.

TEXT INGEMAR DAHLKVIST FOTO KRISTINA WIRÉN

Rent teoretiskt skulle det kunna hända att byggarbetsgivarnas nye ordförande, Leif Stridh, viftar med en röd fana i en större folksamling. Det skulle i så fall vara om favoritlaget, rödklädda Kalmar FF, vinner allsvenskan. Det finns de som tror att det kan inträffa.

Men, nej, det är ändå inte troligt. Att vifta med en flagga skulle vara en alltför yvig känslouttryck för att komma från Leif Stridh.

Maskinförarsonen från Eksjö som flyttade till Kalmar och läste till byggingenjör är en lågmäld och försiktig general. Det vanligaste svar han ger på Byggnadsarbetarens frågor är:

– Det kan jag inte uttala mig om eller kommentera.

Försiktigheten ska inte förväxlas med svaghet eller oförmåga. Under cirka 40 år på Skanska har Leif Stridh avancerat. Han började i vägbyggandet och har sedan passerat många milstolpar på väg upp till posten som vice vd. Uppbyggnaden av Skanska Stålteknik till Nordens ledande stålbyggare är ett exempel.

Själv framhåller han utvecklings- och förändringsprojekt i allmänhet som sin främsta merit. Inte något särskilt projekt eller karriärsteg.

– Det har varit roligt hela tiden att arbeta i byggbranschen, säger han i stället.

Vad ser han då som de viktigaste uppgifterna i rollen som ordförande i BI?

– Viktigast är att jobba vidare för att skapa bra medarbetarrelationer. Ytterst där är att få till ett bra medarbetaravtal som gäller för samtliga medarbetare i företaget.

I bra medarbetaravtal ingår, som han ser det, att löneförhandla med företagsklubbar i stället för som nu, med fackanställda ombudsmän. Det innebär att han vill trampa

”Ur företagets synpunkt känner vi att det skulle vara bra att jobba mot en företagsklubb.”

vidare i det spår där en lång rad avtalsförhandlingar med Byggnadsnämnden har ägt rum. Han är medveten om problemet och konstaterar att jobbet är långsiktigt.

Leif Stridh tror att det finns en motsättning mellan fackets ledning och medlemmarna i frågan om företagsvisa löneförhandlingar. Men han backar snabbt när han får frågan om han menar att facket inte representerar sina medlemmar.

– Jag kan inte uttala mig om det, det behövs ett starkt fack men ur företagets synpunkt känner vi att det skulle vara bra att jobba mot en företagsklubb inne i företaget.

En segsliten stridsfråga står alltså högst på dagordningen. Men i den andra prioriterade frågan på Leif Stridhs lista är det lättare att samarbeta. Det handlar om att förbättra byggbranschens anseende i allmänhet och framför allt när det gäller svartjobben.

– Där tror jag att vi skulle arbeta ännu mer gemensamt mellan företagen och facket. Vi har verktygen i ID06 som BI initierat. Den satsningen innebär id-brickor på alla, förankring av vilka som finns på en arbetsplats med uppföljning i form av närvarolistor och dessutom, förhoppningsvis, att myndigheterna kommer ut och kontrollerar. Följer vi detta borde vi komma till rätta med det här, säger han.

När det gäller de flesta andra frågor som

hans nya uppdrag kan komma att handla om vill Leif Stridh lyssna och lära ett tag till innan han uttalar sig. Det är ett förhållnings-sätt som stämmer väl med hur han beskrivs av personer han arbetat tillsammans med och av fackliga företrädare som mött honom. Han är en lyssnande ledare.

Men han är redan nu beredd att ge ett ganska gott betyg till den svenska modellen. Den ordningen, som i stället för lagstiftning låter organisationerna själva ta ansvar för att reglera arbetsmarknaden, har fungerat bra, anser han. Men nu är facket för starkt. Det behöver ändras men han vill inte säga hur.

Däremot har han inget svar på frågan hur mycket en byggnadsarbetare ska tjäna.

– Det är ett tufft och ansvarsfullt jobb så det ska vara bra betalt, säger han, utan att precisera sig, vare sig i kronor eller i procent i förhållande till andra grupper.

Själv hade han 2005 en taxerad förvärvsinkomst på 2,3 miljoner kronor. Det motsvarar en timlön på cirka 1 300 kronor, ungefär 35 byggnadsarbetarlöner.

► **Är det rimligt?**

– Ja du, jag har aldrig varit lönefixerad för egen del. Det är den lönenivån som gäller på den typen av jobb jag har. Det är den enda kommentaren jag har, säger han. ●

DET HÄR ÄR LEIF STRIDH

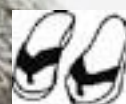
Ålder: 61 år

Aktuell som: Vice vd på Skanska Sverige, har valts till ordförande i Sveriges Byggindustrier (BI)

Familj: Hustru och två vuxna barn

Bostad: Villa på Ängö i Kalmar med utsikt mot Ölandsbron

Fritid: Sommarstuga på Öland

Nye BI-ordföranden, Leif Stridh, har en timlön på cirka 1 300 kronor.

Olyckan tar inte sem

Verktyg värsta faran på sommaren

Försäkringsbolaget IF har listat de tio största hälsofarorna under semestern.

Halva listan består av byggverktyg. Så om du tänker renovera sommarstugan eller villan i sommar, läs expertens tips om hur du bäst skyddar dig:

TEXT JOHAN SJÖHOLM FOTO MATTIAS BARDÅ/SCANPIX

1 VINKELSLIPEN

Expertens omdöme: "Det farligaste du kan använda."

Kan orsaka: Dödliga skärsår på hals och i ansikte. Brand.

Så skyddar du dig: Se till att stycket som du slipar i är ordentligt fastsatt. Stå stabilt, använd skydd för ögon och ansikte. Se till att du har brandsläckare till hands. Tänk på att brand kan uppstå flera timmar efter att du slutat slipa.

2 VEDKLYVEN

3 STEGEN

Expertens omdöme: "Stegen är ingen arbetsplattform."

Kan orsaka: Fallolyckor med brott på ben och leder som följd.

Så skyddar du dig: Använd helst bock eller rullställning om du ska göra mer än att byta glödlampa. Om du tvunget ska använda stegen, se till att den inte har några skador. Även små sprickor i aluminiumstegar kan göra att de plötsligt viker sig. Se till att stegen är förankrad och försedd med glidskydd.

4 GRÄSKLIPPAREN

5 KNIVEN

Expertens omdöme: "Glidskydd ska alltid finnas."

Kan orsaka: Dödshotande skärsår mot pulsådern i låret. Skärsår som sliter av senor i fingrarna.

Så skyddar du dig: Se till att du täljer på rätt sätt, bort från kroppen. Använd handskar.

6 GETINGEN

7 SÅGEN

Expertens omdöme: "För motorsåg krävs utbildning. Den är lika farlig som vinkelslipen."

Kan orsaka: Motorsåg: Dödliga skärsår mot hals och ansikte. Bågsåg/Fogsvans: Irriterande skärsår på handryggen, infektioner.

Så skyddar du dig: För motorsåg gäller byxor med benskudd, hörselkåpor och hjälm med visir. Kolla med leverantören av sågen eller närmaste naturbruksskola om de kan tipsa om kurser för motorsåg. Använder du bågsåg eller fogsvans, ha handskar på dig, se till att stycket du sågar i är fastsatt och använd vassa sågar. Slöa sågar hoppar gärna innan de får ordentligt fäste i stycket. Då är det lätt att såga sig i handen.

8 FÄSTINGEN

9 SPIKEN

Expertens omdöme: "Olyckor med spikpistoler ökar."

Kan orsaka: Förstörd syn, dödliga skador mot hjärnan.

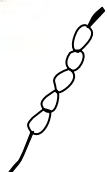
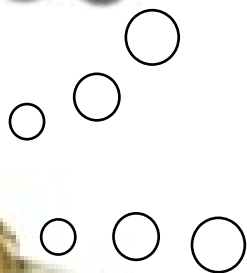
Så skyddar du dig: Om en spik hänger sig i loppet, titta aldrig efter vad som är fel. Spiken kan skjutas i väg när du minst anar det. Spikar du råspont på tak, spärra av området under. Missar du en regel är det lätt att spiken far i väg.

10 STUDSMATTAN

Expert: Jörgen Conradsson, bygginnspektör på Arbetsmiljöverket i Göteborg.

ester

Amatörernas afton. Byggverktyg står för många av skadorna under sommaren. Vinkelslipen, kniven och stegen är några av farorna. På bilden: Ted Åström som "Olyckan".

annons BIG

Robert och Mohamed s

satte vänskapen på prov

Det gick vägen. Mohamed (till höger) klarade yrkesprovet med glans, med hjälp av Robert.

Mohamed Gasmi talar bra svenska efter bara fyra år i Sverige, men har svårt för att skriva på sitt nya språk. Det skapade problem när han skulle skaffa yrkesbevis. Då fick hans arbetskamrat en idé och löste frågan på ett nytt sätt.

TEXT MARGITE FRANSSON FOTO MATS FOGEMAN

Käreleken tog muraren Mohamed Gasmi till Sverige för fyra år sedan. Han har 17 års erfarenhet från tunisiska byggen, från stukatörsutbildning och jobb i Italien, Frankrike och Saudiarabien. Han har alltså en bredare erfarenhet än de flesta av sina svenska kolleger, men när han kom ut på byggen fick han mindre betalt än dem.

– Jag reagerade direkt över att han bara fick 140 kronor i timmen mot mina 166. Vi gjorde ju samma jobb och jag såg att han hade både kunskap och kompetens nog för att vara fullbetald, säger muraren Robert Belving.

Mohamed hade med andra ord jobbat tillräckligt länge för att få ett yrkesbevis, men han behövde göra det omfattande teoretiska provet. Det fanns dock ett problem. Han talar visserligen förhållandevis bra svenska, men att skriva och läsa är svårt. För även om svenska är lättare att lära sig än franska, som han läst sedan barnsben, så tar det ändå sin tid.

Robert klurade på problemet och hittade en lösning. Han kunde vara med och förklara frågorna åt sin kamrat.

Vi sitter i en kontorslokal bara några minuter efter att provet är avklarad. Robert och Mohamed har kämpat med 120 frågor sedan klocka åtta på morgonen och nu har det gått fyra timmar. De är visserligen lite tagna, men nöjda och glada.

– Det här borde fler få chansen att göra. Det finns tusentals andra invandrare som behöver samma hjälp, säger Mohamed Gasmi, som är 34 år och kommer från staden Sbeitla i Tunisien.

Den känsliga frågan om risk för fusk har diskuterats. Men Robert Belving värjer sig. Varför skulle han som yrkesman hjälpa någon som inte är kvalificerad till yrkesbevis?

– De som känner mig vet att jag inte fungerar så, och det har vi nog haft nytta av. Jag satte min heder i pant, säger han.

Mohamed och Robert, som är 46 år, träffades när båda jobbade på Mur och Putsjourn AB. De fann varandra direkt och har jobbat ihop i två år. Det blev genast en livligare ton i boden.

– Det är oftast annars ganska tyst. Men vi pratar mycket: om mat, religion och allt.

I början kunde de bli irriterade på varandra. Robert är inte religiös, Mohamed är muslim, men mer på det sätt som många svenskar är kristna. Man går i kyrkan då och då vid högtider, bröllop och begravningar.

– Han frågade hur det kunde komma sig att jag inte tror, säger Robert.

Robert försökte direkt berätta för Mohamed om hur det går till på svenska byggen och i boden. Det är ofta konservativt.

– Man kommer in och hälsar och sedan är det tyst. Alla har sin fasta plats. Kommer en person och tar någons stol, säger ingen något, men blänger på den som man tycker gjort fel. Sedan håller alla käften när man sitter och äter, säger Robert.

För Mohamed var det ett nytt fenomen att över huvud taget ha en bod. Utomlands har han alltid suttit ute.

Det blir mycket diskussioner om politik och samhällsfrågor mellan dem. Robert Belving är både fackligt och politiskt engagerad. Han tycker att politikerna i stora delar har misslyckats med integrationen och han hjälper Mohamed, dels för att han är en kompis, men också för att han tycker att alla ska få samma chanser.

– Det är invandrarna som utnyttjas mest på arbetsmarknaden; som får sämst jobb och sämst löner för att de har svårt att hävda sin rätt. Det måste vi göra något åt, säger Robert.

Å andra sidan hjälper Mohamed honom. Genom att han tillför nya tankar och genom att han är en bra person. Ett exempel: Mohamed var handledare för en Sverigedemokrat från ett bygggymnasium i Stockholm. Robert ansåg att han var bäst lämpad. Dels för hans yrkesskicklighet, men också för att ungdomar måste lära sig att arbeta med alla på bygget. Resultatet blev nedslående. Praktikanten vägrade att lyssna på Mohamed och måste därför lämna bygget. Ändå försöker Mohamed ha överseende.

– Det är tråkigt. Han är ju ändå bara en ung människa, säger han.

Mohamed är svensk medborgare, gift med en svensk kvinna. Han är en byggnadsarbetare som kan sitt jobb. Ändå möter han mycket fördomar och ren rasism.

– Jag märker det i blickarna och hör det på tonfallet när de talar till mig. Man är ju inte dum.

Fler invandrare borde få hjälp med att skaffa yrkesbevis, tycker Robert och Mohamed.

Robert ser det också, att hans arbetskamrat behandlas annorlunda än han själv.

– Sedan finns det de som tycker att jag är lite konstig eftersom vi är kompisar, säger han.

Mohamed bekräftar att när han varit på ett bygge ett tag så blir det bättre. När folk ser vad han går för.

– Fast det är jobbigt, säger han, att när man inte är svensk utgår folk ifrån att man vill jobba billigt och svart.

I dag är han och Robert på olika byggen: TL Bygg AB och Stark Fasad AB.

Det finns många skillnader mellan Roberts och Mohameds liv, till exempel att Mohamed har försörjningsansvar för delar av sin stora familj i Tunisien, där det saknas ett statligt, socialt skyddsnät. I Sverige har arbetare skydd och rättigheter som är mycket större än i de andra länder som Mohamed arbetat i.

– Arbetarskyddet är som att gå från 0 till 100 i Sverige, säger Mohamed.

Själva arbetstekniken skiljer sig dock inte så mycket. Men materialen och verktygen är bättre i Sverige. Däremot finns det en avgörande nackdel med att arbeta på svenska byggen. Det är både Robert och Mohamed eniga om.

– Tidplanen, utbrister de med en stämma. De pressade byggtiderna driver folk till vansinne. ●

GAMLA YRKESPROVET ERSÄTTTS MED NYTT

● **Mohamed Gasmi tillhör den sista kullen som gör det gamla kompetensprovet. Efter att ha sett likadant ut i alla år ersätts det av ett nytt, yrkesteoretiskt prov som är gemensamt både för lärlingar och dem som på andra sätt vill ha yrkesbevis.**

Kompetensprov är ett teoretiskt prov man kan göra för att få yrkesbevis. Om man tillhör stomyrkena; trä, betong, murare, anläggning och golv, är förut-

sättningen att man har 10 000 timmar på bygget bakom sig. I specialyrkena krävs en yrkeserfarenhet på 6 000 timmar för att få göra provet och är man maskinförare krävs 8 000 timmar.

Har man gått yrkesutbildning, men inte tagit ut yrkesbeviset, gäller samma timgränser. Om man går gymnasiet nu eller slutade gymnasiet 2006 gäller andra timgränser för att få avlägga ett yrkesteoretiskt prov.

Provet omfattar allmän bygglära, teknik och yrkesspecifika

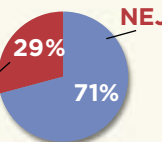
frågor. Muhamed, till exempel, måste behärska materialkunnande inom mureri. Men frågorna kan man inte få veta i förväg. Det är top secret, för att ingen ska fuska. 75 procent måste klaras för att få ett godkännande.

Frågorna i kompetensprovet har varit desamma sedan slutet av 1990-talet, men det kommer att bli en förändring.

– En del av frågorna har blivit inaktuella, bland annat eftersom byggtekniken förändrats,

berättar Tony Blom, ombudsman på Byggnads med ansvar för yrkesutbildningsavtalen.

Ett nytt, yrkesteoretiskt prov, håller på att tas fram. Sedan juni 2006 gäller ett nytt yrkesutbildningsavtal mellan parterna. Enligt detta ska såväl lärlingar som de som kommer in i yrket på andra vägar, som Mohamed, göra samma yrkesteoretiska prov. Detta ersätter kompetensprovet som fasas ut allteftersom det nya provet blir klart för de olika yrkesgrupperna. ●

Livsfara på Kinabygge

Bristerna åtgärdades inte trots kritik från Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljö/ Arbetsmiljöverket stoppade stora delar av mässhallsbygget i Kalmar, eftersom säkerhetsrisken var stor. Nu har en ombudsman från Byggnads anställts för att sköta arbetsmiljön på bygget.

Det uppmärksammade kinesiska bygget i Älvkarleby har haft stora problem med säkerheten. Tanken var att det inte skulle bli likadant på mässhallsbygget i Kalmar, med kinesisk byggherre och kinesiska arbetare. Men det började inte bra.

Först var Arbetsmiljöverket på plats i slutet av maj och la förbud på en hjulgrävmaskin och gjorde då även påpekanden om ett flertal olycksrisker som måste åtgärdas. Den allvarligaste var djupa schaktgropar på två till tre meters djup.

–De är en ren livsfara. Risken är att både människor och maskiner som balanserar på kanterna till groparna kan falla ner, sa Håkan Lindström, arbetsmiljöinspektör i Kalmar, efter ett besök.

BRISTER KVARSTOD

Men när han senare återkom på ett oanmält besök var problemen inte åtgärdade.

Man hade fortsatt att gräva

nya, djupa, schaktgropar utan skydd.

Det var minst ett tiotal nya gropar på två och en halv till tre meter inomhus. Arbetsmiljöverket stoppade då arbetet på delar av bygget. Senare sattes dock skydd upp. Efter några dagar när nästan allt var åtgärdat fick bygget öppna igen.

Det fanns dock fortfarande kvar vissa krav, som att ta bort stegar från groparna och ersätta dem med trappor eller ramper som tillträdesleder.

FOKUS PÅ ARBETSMILJÖ

Vid detta tillfälle fanns också Faner Duns koncernchef Jinxing Luo på plats. Han hade kommit till platsen flera dagar tidigare än planerat för att gå igenom säkerhetsproblemen. Han berättade att företaget anställt en ny byggsamordnare, som på heltid ska syssla med byggets arbetsmiljö.

– Min uppgift är att se till att det finns en god arbetsmiljö och att det inte händer några olyckor, säger Per-Olof Nilsson som fram till den nya anställningen varit ombudsman på Byggnads.

Både Byggnads och Arbetsmiljöverket välkomnar denna lösning.

MARGITE FRANSSON

LARS JOHANSSON, BAROMETERN

Stora, djupa schaktgropar utan skydd utgjorde en livsfara på mässhallsbygget i Kalmar.

Var tionde byggarbetare mobbas på jobbet

Mobbning/ Förtal är den vanligaste mobbningen bland byggnadsarbetare. Det visar en ny enkät från Byggnads utredningsenhet.

Enkäten har gjorts bland cirka 1 000 medlemmar i förbundet. Den vanligaste formen av mobb-

ning är förtal som svärta ner eller förlöjligar.

En tredjedel av fallen orsakas av kränkande särbehandling från arbetsledningen, andra vanliga orsaker är; utfrysning, kommentarer om utseende och beteende, samt att information medvetet undanhålls.

Två tredjedelar anger att arbetskamrater utfört mobbning och i drygt hälften av fallen är det arbetsledningen.

Mobbning förekommer på många byggarbetsplatser. Enkäten visar att var tionde byggnadsarbetare har blivit mobbade någon gång. Var fjärde har sett

eller har själva blivit mobbade. Här finns troligtvis ett stort mörkertal.

Framför allt är det lärlingar och nyanställda samt äldre som mobbas. Även personer av utländsk härkomst liksom kvinnor mobbas.

MARGITE FRANSSON

Staten kräver pengar av arbetslösa

A-kassan/ De som inte har råd att betala den höjda a-kasseavgiften kan tvingas att betala ändå. Arbetsmarknadsdepartementet har bestämt att den statliga avgiften ska drivas in retroaktivt.

Ett stort antal personer har sedan januari valt att inte betala den höjda avgiften, och efter tre månaders obetalda avgifter har de utesluts ur a-kassan.

Dessa personer kommer att tvingas betala cirka 750 kronor, tre månaders obetalda avgifter, till staten, retroaktivt.

– Det är helt horribelt. Man vill kräva pengar från dem som kanske varit arbetslösa länge, från de svagaste i samhället, säger Sten-Åke Thorén på Byggnads a-kassa.

A-KASSORNAS samorganisation samt Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) är starkt kritiska till beslutet och har gemensamt agerat för att få politikerna att ändra sig.

– Det här betyder att vi kan tvingas använda indrivningsföretag för att driva in pengarna, säger Sten-Åke Thorén.

NINA CHRISTENSEN

I KORTHET

Misstänkt brott vid dödsolycka

Arbetsmiljö/ I början av april dog en 28-årig byggnadsarbetare när han klämdes till döds av sin Bobcat. Nu misstänker åklagaren brott.

– Bobcaten saknade säkerhetsspärr, någon hade tagit bort den, säger åklagaren Christer Petersson.

Lastmaskinen togs i beslag av polisen. Än så länge är ingen delgiven misstanke om brott. Utredningen beräknas vara klar i slutet av juni.

Fukt i putsade fasader

Veidekke ändrar byggmetod efter forskarlarm

Arbetsmiljö/ Fukt lurar mellan väggarna på tusentals nybyggda hus. Byggbolaget Veidekke ändrar nu byggmetod efter larm från forskare.

– Problemet är mycket, mycket större än vad vi trott. I stort är alla typer av hus med putsade fasader drabbade. Vi uppmanar nu branschen att tänka om, säger Ingemar Samuelson på SP, Sveriges Tekniska Forskningsinstitut, till Dagens Nyheter.

De byggmetoder som använts under dessa år har medfört att fukt som tränger in bakom de putsade fasaderna har svårt att torka innan det blir skador som exempelvis mögel.

Om experterna vid SP har rätt handlar det om mångmiljardbelopp för att komma till rätta med framtida problem.

DE DRABBADE HUSEN ser ut som vanliga stenhus, men ytterväggens konstruktion består av en träregelvägg som isolerats med styrencellplast eller mineralull mot en yttre byggskiva av kartonggips, plywood eller liknande. Utanpå isoleringen läggs sedan putsen. Byggsättet kallas enstegstätning.

Tanken är att huset ska vara tätt och energisnålt. Konstruktionen saknar dock luftspalt. Det

HASSE HOLMBERG/SCANPIX

De byggmetoder, som använts bland annat i Hammarby Sjöstad i Stockholm, kan medföra att husen drabbas av stora fuktproblem.

betyder att fukt som tränger in inte har någonstans att ta vägen.

EFTER LARMET FRÅN SP slutar nu byggföretaget Veidekke med enstegstätning och på alla byggen under konstruktion flyttas fönstret ut för att få plats med luftspalt mellan väggarna.

De uppskattar att minst 50 000 putshuslägenheter som byggts de senaste 25 åren byggts

med den numera kritiserade metoden.

– Efter de larmrapporter som har kommit så ser vi att vi måste jobba efter försiktighetsprincipen, trots att vi inte säkert vet hur sårbart det är, säger Johnny Kellner, utvecklings- och miljöchef på Veidekke.

Även NCC överväger att byta konstruktionsmetod.

MAGNUS BERGSTRÖM
NINA CHRISTENSEN

Ny metod att mäta farliga isocyanater

Mätning/ En ny metod för att bättre kunna mäta halten av isocyanater har utvecklats vid Stockholms universitet. Metoden är en viktig framgång för att bättre kunna mäta isocyanater på arbetsplatserna.

– Jag hoppas att den nya metoden kan bidra till att man bättre kan kartlägga samband mellan exponering och yrkesastma, säger Jakob Dahlin, avdelningen för arbetsmiljökemi, som gjort

en avhandling i ämnet. Med den nya typen av provtagare kan man se hur mycket isocyanater som finns på små partiklar i luften, alltså de partiklar som når längst ner i lungorna.

VID MÄTNINGAR AV isocyanater på en arbetsplats kan nivån ligga under gränsvärdena, men det kan, trots det, finnas isocyanater i luften. När isocyanaterna sitter på små partiklar, fångas de inte alltid av gränsvärdet.

Isocyanater kan frigöras från olika plastmaterial vid upphettning.

ISOCYANATER FINNS i byggbranschen: i fogskum, isoleringar, i lacker på plåt och i fjärrvärmerör. Ämnet är mycket farligt och det kan räcka med att utsätta sig för isocyanater en enda gång för att man ska få allergiska astmaliknande besvär för resten av livet.

NINA CHRISTENSEN

Lurad på pengarna

Litauisk byggarbetare fick bara 3 500 kronor

Blåst/ Byggnadsarbetaren Linas Milkevicius åkte från Litauen till Tierp för att tjäna ihop pengar. Men han blev blåst. Efter flera månaders arbete fick han bara 3 500 kronor av sin arbetsgivare.

Linas Milkevicius fick ett muntligt löfte från arbetsgivaren, om att han skulle få ett svenskt personnummer, en lön på 10 000 kronor efter skatt varje månad, ett vitt jobb.

Men efter flera månaders arbete fick byggnadsarbetaren bara 3 500 kronor.

– Han har inga pengar, bor i ett skjul på gården och har inte råd att åka hem. Han får hjälp från några boende i Tierp, bland annat får han mat från en restaurang, mot att han arbetar lite för dem, berättar Kaj Renner-skog, Byggnads lokalavdelning Uppland.

Det var i september förra året som arbetet i Tierp påbörjades. Linas Milkevicius arbetade tillsammans med två landsmän.

BOLAGET BESTÄLLDE byggjobbet av Baldak Bygg som inte har något kollektivavtal med Byggnads.

Enligt uppgift från byggherren ReTas advokat, som talat med Uppsala Nya Tidning, fick Baldak Bygg 320 000 kronor för byggarbetet, när det var klart.

Linas Milkevicius tvingades att bo i ett skjul och har inte råd att åka hem. Efter flera månaders byggjobb fick han bara 3 500 kronor.

– Vi kallade Baldak Bygg till förhandlingar, men ingen kom, berättar Kaj Renner-skog.

BYGGNADS HAR OCKSÅ haft ett möte med byggherren ReTas och föreslagit att de ska betala ut lönen och därefter driva in den från Baldak Bygg.

– Det anbud som ReTas fick, borde ha varit betydligt högre för det arbete som gjordes på fastigheten. Det borde ha ringt varningsklockor, säger Kaj Renner-skog.

Linas Milkevicius fick inget

anställningsbevis utan överenskommelsen med arbetsgivaren Faruk Baldak var muntlig.

Eftersom det inte finns något kollektivavtal, kan Byggnads inte gå den vanliga vägen och stämma arbetsgivaren i Arbetsdomstolen för avtalsbrott.

– Vi kommer nu att ta ställning till om vi eventuellt ska stämma arbetsgivaren i vanlig domstol, för att han brutit mot den muntliga överenskommelsen med Linas Milkevicius, säger Kaj Renner-skog.

NINA CHRISTENSEN

Oenighet om turordning bland vvs-montörer

Uppsägningar/ NVS i Uppsala har sagt upp fyra vvs-montörer. Bland annat drabbar uppsägningarna en trotjänare med nära 40 års anställning.

NVS Installation i Uppsala lägger ner entreprenadverksamheten och ska satsa på service- och rotjobb.

Men det är oenighet om turordningen. Både de lokala och de centrala förhandlingarna sluta

tade i oenighet. NVS vill ha listor med fem turordningsområden. Det innebär att vvs-montörer kan hamna på tre olika listor; entreprenad, service-/rotjobb eller licenssvetsning.

FACKET ACCEPTERAR inte dessa listor, eftersom man anser att det är ett försök att gå ifrån turordningen, utan har lagt fram ett eget alternativ.

Enligt de fackliga företrä-

darna innebär detta att trotjänarna får gå, medan de anställda med kortare anställningstid blir kvar. NVS hävdar att man följer tolkningen för yrkeskategorier i VVS-Installationsavtalet.

De uppsagda byggnadsarbetarna har skriftligt ogiltigförklarat uppsägningarna och facket har kallat till förhandlingar.

Vid pressläggningen är resultatet fortfarande inte klart.

MARGITE FRANSSON

I KORTHET

Rekordlåg arbetslöshet

Statistik/ Arbetslösheten bland Byggnads medlemmar fortsätter att minska. Under maj var bara strax över 3 000 personer utan arbete i hela Sverige.

Sammanlagt 4,3 procent stod utanför öppna arbetsmarknaden, vilket är en minskning med nästan 2 procentenheter jämfört med samma period förra året.

Kronoberg har fortfarande lägst arbetslöshet i riket. Bara, 1,1 procent, 15 av de 1 399 medlemmarna var i maj utan arbete.

Även Jönköping, Kalmar och Halland har en arbetslöshet på under 2,5 procent.

Byggföretagare döms för brott

Dom/ En byggföretagare i Malmö har dömts för brott mot arbetsmiljölagen efter att en byggnadsarbetare fallit från en ställning och skadat sig.

Det är ganska ovanligt med fällande domar i arbetsmiljömål. I det här fallet fick företagaren betala 40 dagsböter för att han lånat ut en Hakiställning med egentillverkade trätrallor, som inte hade testats vad det gäller bärförmågan.

Enligt tingsrätten var trallorna på flera sätt svagare än Haki-trallor.

Fall toppar skadestatistik

Olyckor/ Byggsektorn är en av de mest skadedrabbade branscherna.

När det gäller fallolyckor toppar byggnadsarbete skadestatistiken. Nära 40 procent av dessa olyckor leder till invaliderande skador. Det visar ny statistik från försäkringsbolaget Afa.

Bygg- och anläggningsarbete ligger på nionde plats då det gäller risken att drabbas av allvarliga arbetsolycksfall, som leder till långa sjukskrivningar och/eller invaliditet.

Före ligger bland annat gruv- och bergarbete, stenhuggare och träindustriarbete.

Hård kritik efter hissmontörs död

Olycka/ Efter dödsolyckan i Eskilstuna, då en hissmontör klämdes ihjäl, riktar Arbetsmiljöverket kritik både mot byggnadsfirman och hiss företaget.

Olyckan inträffade i Eskilstuna den 19:e april. Hissmontören var på arbetsplatsen för att montera en hiss. Han arbetade nere i ett hisschakt när hissen började röra sig nedåt, och hörde inte ljudet eftersom han hade hörselskydd. Mannen klämdes till döds.

ARBETSMILJÖVERKET ANSER att flera fel ledde fram till dödsolyckan. Enligt Arbetsmiljöverket är den troligaste anledningen till olyckan denna: Det fanns inte tillräckligt med permanent ström till hissen när den skulle

kopplas in, trots att hiss företaget hade begärt det.

Detta ledde till återkommande strömavbrott, som gjorde att hissen om och om igen måste startas med huvudströmbrytaren.

Varje gång hissen startades om gick den tillbaka till nollläget, cirka tio centimeter ovanför den plats där montören befann sig på bottenvåningen.

För att komma åt problemen med stoppen, hade man på arbetsplatsen gjort en förbikoppling av elen.

Arbetsmiljöverket kritiserar nu bygg företaget G Insulander och företaget Motala Hissar på flera punkter och kräver en rad åtgärder. Före 31 augusti vill Arbetsmiljöverket ha besked om hur kraven uppfyllts.

MARGITE FRANSSON

I KORTHET

Tunnelarbetares hår slets av i borrh

Olycka/ En arbetare på Skanskas tunnelbygge genom Hallandsåsen skadades i slutet av maj när hans hår fastnade i en borrh. Den 24-årige mannen jobbade med en provborrning då hans hår fastnade i borrh och slet loss delar av huvudsvålen.

Ambulans tillkallades och mannen fördes till universitetssjukhuset MAS i Malmö. Skadorna betecknades som allvarliga men inte livshotande. Olyckan är anmäld till Arbetsmiljöverket för att utreda huruvida säkerhetsåtgärderna var tillräckliga.

Vatten i berget försenar tunnel

Hallandsås/ Tunnelbygget i Hallandsåsen är sju månader försenat. Förseningen beror bland annat på att berget på vissa ställen är så dåligt att borrh måste stängas av och fungera som propp för att inte flödet ska

bli för stort. Banverket måste följa vattendomen som innebär att man inte får släppa ut mer än 100 liter per sekund.

Åsen består av stora partier med poröst och vattenrikt berg, som skiljs åt av barriärer av hårda bergarter.

Ny organisation i Byggnads

Förhandlingar/ Förhandlingarna om hur organisationen på Byggnads förbunds kontor ska se ut är nu klara.

Resultatet blir att åtta heltidstjänster och flera deltidstjänster försvinner. Byggnads förbunds kontor bantas från 73 till 62 tjänster.

Minskningen genomförs genom borttagning av några tillfälliga deltidstjänster samt åtta heltidstjänster.

Syftet är att spara pengar och effektivisera organisationen. Den nya organisationen kommer att gälla från och med den 1 juli i år.

Dustkontroll

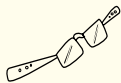
TJB Försäljning

I KORTHET

Persson får böta 30 000 kronor

Böter/ Göran Persson, tidigare statsminister, godkänner straffföreläggandet för brott mot arbetsmiljölagen i samband med hans gårdsbygge i Sörmland. Därmed får han böta 30 000 kronor, men slipper åtal och rättegång. Ett strafföreläggande innebär att Göran Persson betalar böter utan att frågan går till domstol. Förundersökningen mot Persson inleddes i maj 2006. Varken Göran Persson, eller hans bror som stod för byggandet, hade lämnat in någon förhandsanmälan.

Dessutom fanns ingen arbetsmiljöplan, vilket Arbetsmiljöverket betraktade som den största bristen. Arbetsmiljöverket konstaterar även att bygget saknade tillräckliga skyddsanordningar, byggställningar och att stegarna var felaktigt uppställda.

Byggnads och Målarnas a-kassor föreslås gå samman

A-kassan/ Byggnads och Målarnas respektive a-kassor kan komma att gå samman i höst, långt före det föreslagna förbundssamgåendet. Ett förslag har lagts fram, men inga beslut har fattats än.

– På grund av alla regeländringar, och den höjda avgiften, måste vi hitta rationaliseringsmöjligheter för att spara medlemmar, pengar, tid, och kraft, säger Sten-Åke Thorén, enhetschef för Byggnads a-kassa.

STEN-ÅKE THORÉN HAR tillsammans med chefen för Målarnas a-kassa lagt fram ett förslag om ett samgående den 1 september.

Det är en lämplig tidpunkt med hänsyn till arbetsbelastningen på kassorna, menar cheferna.

Arbetslösa kommer inte att märka av förändringen. Förslaget har behandlats av styrelsen för Målarnas a-kassa.

MÅLARNAS föreningsstämma fattar beslut i juni. Om Målarna säger ja, går Målarnas a-kassa upp i Byggnads a-kassa. Det betyder att Byggnads övertar tillgångar och skulder samt alla anställda.

– Fusionen kan bara ske om inspektionen för arbetslöshets-

försäkringen godkänner den. Och ett godkännande kan inte ske förrän efter att fusionen genomförts. Det låter lite märkligt men så är det, säger Sten-Åke Thorén.

DE BÅDA fackförbunden har för avsikt att gå samman senare. Om förbundens fullmäktige respektive förbundsmöte ger sitt godkännande kommer samgåendet att ske den 1 januari 2009.

Den 14 december i år kommer Målarna i ett förbundsmöte att fatta ett första beslut huruvida de ska gå samman med Byggnads eller ej. Sedan dröjer det fram till 2008 innan de bägge förbunden tar sina slutgiltiga beslut.

NINA CHRISTENSEN

Sten-Åke Thorén

3 C

Essve

I KORTHET

Dåligt skydd på byggen i Bohuslän

Arbetsmiljö/ Hälften av de 65 byggarbetsplatser i Bohuslän som Arbetsmiljöverket besökte fick krav på att förbättra arbetsmiljön. Granskningen visade att hälften av byggena inte hade fullgott skydd. De viktigaste kraven handlade om att komplettera ställningar, att utbilda dem som bygger ställningar, samt kompletteringar av fallskydd.

Fyra av arbetsplatserna i Bohuslän stoppades. Det berodde på att faran för olyckor var så överhängande och att skyddet var så dåligt att detta behövde åtgärdas omedelbart.

Lärling klämdes svårt i olycka

Arbetsolycka/ En 18-årig snickarlärling skadades allvarligt när han hamnade under gafflarna på en teleskoplastare i slutet av maj. Lärlingen gick på byggprogrammet och befann sig på en Peabarbetsplats i Trollhättan.

Eleven kom under gafflarna på teleskoplastaren, enligt olycksanmälan till Arbetsmiljöverket. Lärlingen bröt höger underben och vänster hand. Även pekfinger och långfinger var illa tilltygade. Arbetsmiljöverket ska nu utreda olyckan.

Inget gehör för överklagan

Överklagan/ Byggnads fick inget gehör i Europadomstolen för sin överklagan av domen om

granskningsarvodena. Byggnads begärde omprövning av domen för ett par veckor sedan. Orsaken till begäran om omprövning var att domen byggde på förutsättningen att de fem oorganiserade anställda på LK Mässinteriör betalade granskningsarvode, vilket de i själva verket inte gjorde.

500 anställda sägs upp i Skanska

Uppsägningar/ Var tredje Skanskaanställd i Danmark sägs upp. 500 måste gå när bolaget avvecklar bygg- och renoveringsaktiviteter runt om i landet.

Lönsamheten i den danska verksamheten har varit dålig under de senaste tio åren. Därför kommer projektkontoren i Århus, Ålborg, Odense och Kolding att stängas under året.

Verksamheten kommer att koncentreras till Köpenhamnsområdet.

Klarade fall på 18 meter

Fall/ En betongarbetare i 20-årsåldern föll 18 meter på ett bygge i Stockholm i slutet av maj. Han fick allvarliga skador, men inte livshotande. Olyckan skedde när han lyfte bort skyddsräcket för att loda in en mellanvägg. Han tappade balansen och for 18 meter rakt ner på en grusyta.

Betongarbetaren är nu på bättringsvägen och arbetsgivaren har fått uppgifter om att han kommer att bli helt återställd.

Hälsobesvär vid ställverk

Arbetsmiljö/ Svenska Kraftnät ska utreda orsaken till arbetarnas hälsobesvär vid arbeten vid ställverket i Strömma, i Marks kommun.

Personalen, däribland personal från Peab, har klagat över trötthet och huvudvärk. Arbeten för att bygga ett nytt ställverk på platsen bredvid det gamla, har

pågått sedan i påskas. Merparten av entreprenörernas personal har upplevt olika hälsobesvär.

Svenska Kraftnät skjuter nu därför upp arbetena tills vidare, samtidigt som man utreder hälsoproblemen. Bland annat ska en yrkesmedicinsk undersökning göras.

MARGITE FRANSSON

Milarco

Thifab

SV Maskin Greiff

Hårda termolestare. Jan Nordenberg, Stefan Hofstedt, Kenneth Rosengren, Lars Lundgren och Leif Pålvald med sina testobjekt utanför NCC:s centrumombyggnad i Sollentuna. I testteamet saknas Kenta Sjölund på bilden.

HÅRDA UTANPÅ OCH VARMA INUTI

Ståltermosar håller värmen bra. Dessutom är de ordentligt slagtåliga i höljet. Men andra delar kan lätt gå sönder och göra hela termosens oanvändbar.

TEXT **MAGNUS BERGSTRÖM** FOTO **ANDERS LINDH/ANKI SYDEGÅRD**

Kenta Sjölund beskriver hur det gick till när Rustas märkeslösa ståltermos blev oanvändbar redan första testdagen:

– Jag skulle bara skruva upp korken. Eller var det skruva till? I vilket fall så sa det bara knix och den gick sönder.

Han och fem andra i bygglaget på NCC:s bygge i Sollentuna centrum utanför Stockholm har under sex dagar testat lika många ståltermosar. Varje dag har de haft med sig kaffe i termosarna och i samband med en

slurk har de kollat av bland annat hur bra behållarna håller värmen.

– De flesta var faktiskt hyfsat bra. I alla fall till att hålla värmen. Sen fanns ju det en hel del andra skillnader såklart, säger Lars Lundgren.

Alla i testgänget är överens om att Vildmark och Thermos är de bästa av termosarna. Bägge rymmer 0,75 liter, väger under 500 gram och är bra att hålla i och hålla ur. En skillnad är priset, där Thermos som kostar närmare 300 kronor, är testets dyraste. Bäg-

ge har autokork, men modellen från Thermos har dessutom en finurlig ”hällpip” som fälls ut ur korken.

VACUUM HÅLLER VÄRMEN

Termosen håller värmen så bra eftersom den är konstruerad med dubbla väggar med vacuum emellan. Eftersom vacuum varken leder värme eller kyla så håller sig temperaturen inuti termosens.

TESTVINNARE

TESTVINNARE

	VILDMARK Åhlens	THERMOS LIGHT AND COMPACT Naturkompaniet	VOLYM Ikea
Storlek	0,75 liter	0,75 liter	1 liter
Vikt, utan innehåll	490 gram	470 gram	585 gram
Typ av kork	Auto	Pip	Hel
Cirkapris	165:-	279:-	59:-
Håller temperatur	4,5	4	4
Praktisk	4	4	2,5
Tålighet	4	4	4,5
Att hålla i	4,5	4	2
Utseende	4	4	3
Kommentarer	Den här vill jag ha, riktigt bra, mycket bra.	Egentligen inget att anmärka på, bästa termoserna, bara bra.	Svår att hålla ur, lätt att spilla, klumpig, mycket slagtålig.
Slutbetyg			

PRISVÄRD

De två stora 1-liters termosarna från Ikea och Rusta upplevdes av samtliga som lite klumpiga och svåra att hålla ur. Trots det får Ikeas termos klart godkänt. Med tanke på det låga priset får den anses som mycket prisvärd. Dessutom var den anmärkningsvärt slagtålig.

– Ja, vi la märke till att den var bra på att ta smällar så några bestämde sig för att testa lite extra. Därför har den genomgått både höghöjdsfall och fotbollsmatch. Ändå funkar den, säger Lars Lundgren, och håller upp en bucklig och skev Ikeatermos.

Förutom Rustas termos, gick även Hammarplast Sarek sönder. En spricka uppstod i korken när den tappades i golvet. När skadan uppstod var termoserna tom och några menar att den borde klarat fallet i och med den lätta vikten. En termos som inte råkade ut för några skador men ändå inte blir godkänd är McKinleys. Redan från början läckte den.

”Den har genomgått både höghöjdsfall och fotbollsmatch. Ändå funkar den.”

100-ÅRIG PRODUKT

Termoserna är en relativt modern sak som bara funnits i cirka 100 år. Namnet kommer från tillverkaren Thermos som länge var så dominant på marknaden att namnet blev synonymt med produkten.

– Den funkar ju bra när den står upp. Men när den ligger ner så läcker den som ett säll. Därför är den egentligen oanvändbar, säger Stefan Hofstedt, som tillägger att den trots allt har en snygg färg. ●

FAKTA SÅ GJORDE VI TESTET

Vi köpte sex olika ståltermosar i olika pris-klasser och storlekar. Samtliga inhandlades från detaljhandeln förutom Hammarplast Sarek som beställdes direkt från Hammarplast. Urvalet gjordes av redaktionen och vi gör inte anspråk på att testa alla modeller som finns på marknaden. Syftet var att hitta ett brett urval. Priserna är inklusive moms.

Sex NCC-byggare på en arbetsplats i Sollentuna har testat alla termoserna under sex dagar. De har tittat på aspekter som temperaturhållning, slagtålighet, samt hur praktiska och smidiga termoserna är att använda. Testgruppen har sedan betygssatt termoserna där 1 är sämst och 5 är bäst. Slutligen har redaktionen sammanställt testet efter testgruppens betyg och kommentarer och satt slutbetyg.

HAMMARPLAST SAREK Hammarplast	MCKINLEY Intersport	MÄRKESLÖS Rusta
0,7 liter	0,7 liter	1 liter
580 gram	540 gram	610 gram
Hel	Auto	Auto
219:-	150:-	79:-
4	3	-
2,5	2	-
2,5	1,5	-
3	4	-
4	4	-
Höll värmen bra, korken gick sönder, locket bra som mugg.	Läcker som ett såll, bra att hålla i, kan inte ligga ned för då läcker den.	Korken gick sönder första testdagen, skräp, inte ens locket är bra att dricka ur.
///	//	 DÅLIG KVALITET

VAD SÄGER TABELLEN?

● **Typ av kork:** **Hel** = vanlig kork som man måste skruva ur för att kunna hålla, **auto** = en tryckfunktion på korken öppnar en ventil så att man kan hålla utan att skruva av korken, **pip** = som auto, men i stället för en ventil öppnas en hållvänlig "pip".

● **Håller temperatur:** Testteamet har haft med sig varmt kaffe på jobbet och kontrollerat temperaturen på förmiddagen, lunchen och eftermiddagen.

● **Praktisk:** Locket och korken har betygsatts efter följsamhet och kvalitet. Andra aspekter som tagits hänsyn till är hur bra termoserna är att hålla ur samt hur locket är att använda som mugg.

● **Tålighet:** Termoserna har utsatts för

hårdhänt hantering och blivit släppta från olika höjder i golv och grus. Bucklor har bedömts lindrigt medan andra skador, på kork och lock, dragit ned betyget. Termosens kvalitet och eventuella defekter har också värderats.

● **Att hålla i:** Hur termoserna ligger i handen och hur varm den är att hålla i (med varm dryck i). Het termos ger lågt betyg.

● **Utseende:** Testteamet har bedömt stil och form.

● **Slutbetyg:** Betyg har viktats efter följande: Håller temperatur 25%, Praktisk 25%, Tålighet 25%, Att hålla i 25% samt utseende 0%. Dessutom har testteamets kommentarer och redaktionens bedömning vägts in.

Jan Nordenberg konstaterar att kaffet fortfarande är varmt.

KENNETH PETTERSON

David Butcher hos byggföretaget MPG i London behöver inte längre bära ut gipsskivorna från femte våningen. Maskinen klipper sönder dem till små fyrkanter. De matas direkt ut till en präm via en trumma.

Svensk klipp klarar brittiskt gips

● **Svensk teknik och svenskt kunnande i materialhantering har fått fotfäste på byggen i London.**

Intill valvkanten står en röd maskin som liknar en mangel. På framsidan finns ett brett inkast som påminner om en stor brevlåda. Inne i maskinen sitter en spiralformad roterande vals. Maskinen klipper ner rester av gipsskivor till decimeterstora bitar så att de lättare kan transporteras till återvinning.

Chippen, som gipsstrimlaren kallas, har utvecklats av företaget Starke Arvid i Ljungkile i Bohuslän.

På det här bygget, ett kontorshus nära järnvägsstationen Kings Cross i centrala London, används stora mängder tolv millimeters

gipsskivor. Alla har formatet 1,20 gånger 3,00 meter. Här är de lättare 90-skivorna fortfarande nästan okända. Skivorna kapas till lämplig längd, vilket innebär att cirka 20 procent av skivan kasseras. Resultatet blir stora mängder spillbitar som samlas i högar på varje våningsplan.

Gipsresterna skärs till småbitar och bitarna skickas i en störttrumma till en präm som ligger förtöjd i en kanal intill bygget. Det är effektivare än att en eller fler byggnadsarbetare ska lasta dem på en vagn och köra ner resterna till en container via bygghissen.

Dessutom blir det miljövinster att använda en präm i stället för att skicka ut ännu fler lastbilar i den redan täta Londontrafiken.

Gipsmontörer, som i London

är ett höglöneyrke med månadslöner runt 40 000 kronor, kan ägna sin tid åt att montera skivor i stället för att bära dem.

I London kostar det motsvarande cirka 1 700 kronor per ton att lämna rester av gipsskivor på soptippen. Det är ungefär tre gånger dyrare än i Sverige.

Enligt lag är det förbjudet att lämna gipsrester på vanliga kommunala soptippar. Gipsrester får bara lämnas på särskilda – och mycket dyra tippställen.

En lucka i lagen gör det emellertid möjligt att deponera gipsrester om de utgör mindre än tio procent av den mängd sopor som lämnas på tippen, vilket utnyttjas flitigt.

Allt eftersom gipsberget växer ökar intresset för återvinning. I dag återvinns 10–20 procent av

gipsspillet, bland annat i nyttverknig av gipsskivor. Rester av bygggips används även som jordförbättring, strö i djurstallar och för svampodling.

KENNETH PETTERSON

Byggnadsarbetaren nr 5/07

"FLERA LIKNANDE MASKINER FINNS REDAN"

● **Starke Arvids vd Jan-Erik Bark förnekar att man stulit Bo Ekroths idé till gipsklippare. (Se artikeln till höger).**

Starke Arvids gipsklippare premiärvisades på byggmaskinmässan i Göteborg i våras, där den fick hedersomnämning av en mässjury.

För två år sedan köpte Starke Arvid två exemplar av gipsknäckaren "Bosse" från OBM Kihlströms i Mårsta. OBM säljer byggtutrustning och tog in Bosses gipsklippare i sitt produktsortiment. Men den sålde dåligt.

Jan-Erik Bark säger att de försökt hitta ett samarbete med OBM Kihlströms, och att man då inte kände till att det fanns en annan uppfinnare till gipsknäckaren Bosse, Bo Ekroth.

Enligt Jan-Erik Bark har det under åren funnits fler snarlika maskiner. Och att flera av dem, bland annat Bosses, har tagits fram för att passa Starke Arvids egen fodervagn, som är mycket vanlig på svenska byggen.

– Vi berättade hur vi tänkt oss och vilken marknad vi skulle gå på, säger Jan-Erik Bark.

Men enligt honom så uppfyllde maskinen inte kraven på CE-märkning och dess prestanda var otillräcklig. OBM Kihlströms var

heller inte intresserade av att vidareutveckla maskinen.

– Därför valde vi att utveckla en egen lösning, säger Jan-Erik Bark, som säger att Starke Arvid lagt ner cirka 700 000 kronor, varav merparten är kostnader till externa konstruktionsföretag.

Han säger att de gav en patentbyrå i uppdrag att kontrollera marknaden när det gäller patent och mönsterskydd för maskinen, dock utan att hitta något.

De utvecklade sin version av gipsklipparen med sikte på den brittiska marknaden där det nu råder rejäl byggboom. Enbart i Stor-London är marknaden för gipsskivor ungefär lika stor som i hela Skandinavien.

Ett statligt finansierat projekt för återvinning av gipsskivor pågår just nu inom företaget Taylor Woodrow, ett av de större byggföretagen i Storbritannien. ●

TIPSA GREJER & GREPP!
Ring 08-728 49 70

GREJER & GREPP PÅ INTERNET
Gå in på vår hemsida
www.byggnadsarbetaren.se

FAKTA MÖNSTERSKYDD

● Mönsterskydd är det svagaste skyddet för en uppfinning. Mönsterskyddet skyddar utseendet, designen, men inte den bakomliggande idén för uppfinningen. För detta behövs ett patent.

● Mönsterskydd gäller för fem år i taget, räknat från ansökningsdagen hos Patent- och registreringsverket, och kostar cirka 1 500 kronor. Mönsterskyddet kan förlängas i upp till 25 år.

● Det går inte att mönsterskydda sådana delar som är skyddade av till exempel en kåpa och som syns bara vid service. Patent ger ett starkare skydd eftersom det skyddar funktionen.

● Normalt anlitar man en patentbyrå för att ansöka om att skydda sin uppfinning. Det gäller i synnerhet patentärenden där det ställs mycket höga krav på hur ansökan är formulerad.

På byggmaskinmässan i Göteborg 2001 ställde Bo Ekroth och Sonny Andersson ut sin uppfinning, den mönsterskyddade gipsknäckaren "Bosse".

"DE HAR STULIT VÅR IDÉ"

● **– De har stulit min idé. De har tagit emot ett pris något för man inte hittat på själv. Hur många idéer har de lurat till sig, frågar sig Bo Ekroth, snickare hos Peab i Uppsala?**

Hans gipsknäckare tar hand om resterna av gips genom att bitarna matas in till en vals där de klipps till decimeterstora bitar. Gipsknäckaren perforerar gipsens papp var femte centimeter vilket gör att gipsresterna viker sig ner. Resterna packas så effektivt som möjligt så att de inte lägger sig som ett korthus i behållaren och tar onödigt stor plats.

För ungefär sju år sedan hade Bosse och uppfinnarkollegan en prototyp färdig. I april 2003 fick de sin uppfinning skyddad hos Patent- och registreringsverket.

Företaget OBM Kihlströms i Mårsta, som marknadsför byggmaskiner, visade intresse och tog in Bosses gipsklippare i sitt produktsortiment och ställde ut den på byggmaskinmässan. Efter mässan skrev uppfinnarna avtal med OBM Kihlström, som skulle sköta försäljningen. I april i år kunde han i Bygg-

nadsarbetaren se att en gipsknäckare, snarlik den som han och Sonny Andersson gjort, fått pris på byggmaskinmässan i Göteborg. Då under namnet Starke Arvid.

Bo Ekroths mönsterskydd löpte ut i november 2006. Men redan 2005 köpte Starke Starke Arvid två maskiner från OBM Kihlströms. Det är dessa som Bo Ekroth säger att Starke Arvid kopierat medan hans mönsterskydd fortfarande gällde. Bo Ekroth har vänt sig till jurister för att få upprättelse. Han konstaterar att det är svårt för en vanlig byggnadsarbetare som är uppfinnare att hävda sin rätt.

– Jag har ett antal uppfinningar som ännu inte släppts. Men jag är tveksam till om jag kommer att mönsterskydda eller patenttera dem, även om jag tror att de är kommersiellt gångbara.

Båda är erfarna uppfinnare. 1989 fick Bo Ekroth patent på ett bitsfäste som monteras på ett hammarskaft. Tidigare uppfann han en hålsåg som han sålde rättigheterna för till Sandvik för 5 000 kronor. Sågen finns sedan länge ute på marknaden. ●

Snickaren som är en Bernadotte

Nästa gång du hör något konstigt i skogen sent på kvällen kan det så klart vara en uggle. Men det kan lika gärna vara Alexander Wiig och hans kompisar i bandet Bernadotte som håller konsert.

TEXT JOHAN SJÖHOLM FOTO ANNA SIMONSSON

På Moränvägen i Nacka söder om Stockholm ligger villorna prydligt på rad, bara ett stenkast från stranden som leder ner till Järlandsjö. Gräsmattorna i området är välklippta och på nästan varje garageuppfart står två glänsande bilar. Inga människor syns till, allt är tyst, trevligt och har sin egen plats.

Förutom det där pianot som står på gräsmattan till villa nummer sju.

Pianot syns från vägen, men bara för den som är uppmärksam. Svart och ginstet skymtar det fram genom häcken, som om det stod och smög på förbipasserande. Som om det begrep att det inte riktigt passar in och därför vill gömma sig lite, samtidigt som det är nyfiket på vad det är som försiggår på andra sidan staketet.

Den som ringer på dörren till Moränvägen 7 får veta att pianot tillhör snickaren Alexander Wiig och hans vänner som har ett kollektiv i huset.

– Det var en av tjejerna som bor här som satte dit det. Hon har pratat om att göra en pianokyrkogård. Men det skulle bli jättedyrt att hyra kranar för att flytta hit dem, berättar Alexander, när han tar emot i kollektivets lätt röriga kök.

Alexander Wiig är 27 år. På dagarna är han snickare på företaget Tamano AB. På kvällar och helger spelar han synth i krautrockbandet Bernadotte.

Krautrock är en musikstil som uppstod i Tyskland i slutet av 1960-talet. Kraut är engelsk slang för tysk, och det som kännetecknar

Alexander Wiig.

musiken är tunga, monotona rytmer snarare än klingande melodier.

De främsta ikonerna inom krautrocken är Ralf Hütter och Florian Schneider som senare bildade den legendariska gruppen Kraftwerk.

Men Alexander och hans fyra kolleger i Bernadotte är inga riktiga krautnördar:

– Vi har en del hits med vers och refräng till och med. Efter en spelning vi gjorde var det

någon som tyckte att vi spelar frihetsmusik. Det var jättesmickrande, säger Alexander.

I skrivande stund är Bernadotte fullt upptagna med att repetera en dansföreställning som gruppen komponerat musiken till. Ett jobb som kräver noggrant samspel mellan musiker och dansare. Utrymmet för improvisation är obefintligt, vilket är en ovan situation för Alexander och hans kompisar.

– I andra band som jag varit med i har vi kanske stått och repat ett stick 40 gånger för att det verkligen ska sitta. Bernadottes musik bygger mer på händelsen i stunden. Vi repar inte så mycket. Vi har ett antal stycken som vi sedan tolkar när vi står på scen.

Ambitionen är att publiken ska dansa. Att stå och "bli betittade" är inget som bandet strävar efter. "Vi gör bruksmusik", som Alexander uttrycker det. Tillsammans med ett antal andra band äger de ett elaggregat som de brukar släpa ut i skogen. Där håller de sedan konserter där publiken dansar till långt fram på småtimmarna.

– Det brukar dyka upp mellan hundra och tvåhundra personer. En gång styrde vi upp en liten båtlinje och höll konsert ute på en ö i Mälaren, berättar Alexander.

Än så länge har Bernadotte inte givit ut några skivor. Alexander tycker egentligen inte att det är så viktigt:

– Så länge man gör sånt som känns roligt, känns det faktiskt mindre och mindre viktigt med skivbolag. Vi kan styra så mycket själva ändå. Vi har enormt mycket resurser jämfört med dem som höll på under 1960-talet. ●

Det händer att
Alexander Wiig och
de andra i bandet
Bernadotte skriver
musik med vers och
refräng.

50 priser i stor sommartävling

Leta prylar/

Sommaren är här igen och med den Byggnadsarbetarens klassiska sommartävling. Leta sommarprylar och delta i utlottningen av dubbeltrisslotter.

I den här tidningen finns åtta typiska sommarprylar gömda. Leta rätt på dem, fyll i kupongen och skicka den till oss. Skriv gärna svaren på ett vykort.

I priser delar vi ut:

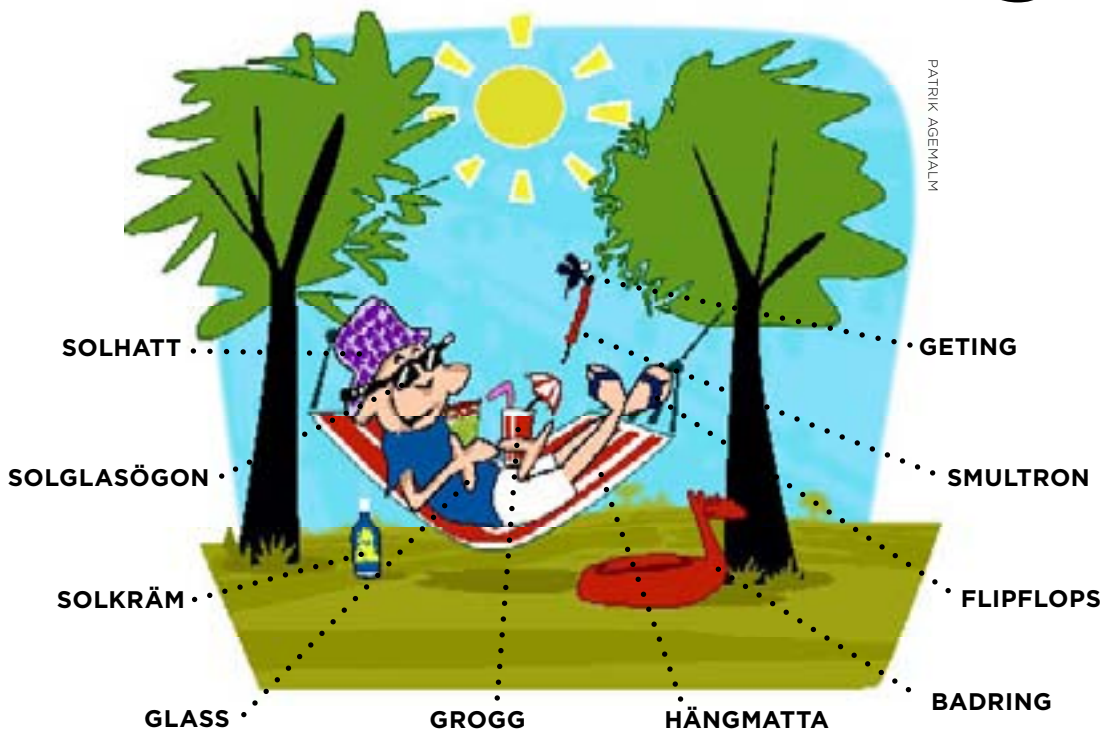
- 25 T-tröjor med Byggnadsarbetarens logga
- 25 dubbeltrisslotter

Adress:

Byggnadsarbetaren
Box 19615

104 32 Stockholm

Vi vill ha svaret senast 6 augusti.
Märk kuvertet/kortet "Sommarprylar!".

HÄR HITTADE JAG SOMMARPRYLARNA:

Solhatt Sid	Solglasögon Sid	Hängmatta Sid	Smultron Sid
Badring Sid	Glass Sid	Solkräm Sid	(Obs! prylarna på den här sidan räknas inte)
Geting Sid	Grogg Sid	Flipflops Sid	

Namn:

Adress:

Postadress:

Storlek, T-tröja: M ☐ L ☐ XL ☐

BÖCKER

Storpack

av Jan Stenmark

Humor/ ■■■■

Roligare än så här blir det inte! Jan Stenmarks textsatta bilder, ibland manipulerade och ibland autentiska, träffar så oväntat rätt, så ofta att var och en av de 300 sidorna samlade verk räcker hur länge som helst. Perfekt för hängmattan eller badstranden. Men se upp, omgivningen kan bli fundersam

när du plötsligt börjar fnissa åt en klassiker du återsett för någon timme sedan. 10

Övervintraren

av Willy Josefsson

Deckare/ ■■

Willy Josefssons polis, den nu pensionerade Martin Olsson, brukar hamna i skånsk, vardagsnära verklighet. Som tidigare vid Öresundsbrobygget. Nu försöker han blåsa nytt liv i Båstadkravallerna 1968. Inte så lyckat. 10

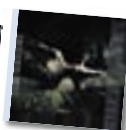
SKIIVOR

Lion's Share

Emotional Coma

Metal-Hårdrock/ ■■■■

Sex år sedan senast levererar svenska Lion's Share en platta i samma skola som gamla Saxon och Judas Priest. Nya sångaren Robert Johansson har en svart ängels röst och under gitarmanglet på "Clones of Faith" ryser den mest hårdhudade headbangare. Den bästa svenska metalplattan på flera år, given för grillparty med tuffa gänget. MB

R Kelly

Double Up

Hiphop-Soul/ ■■■■

Überdivan och självutnämnde R&B-kungen bjuder på en godispåse fullproppad med sina senaste funderingar runt sex, snusk och smör. R Kelly är en sann ordkonstnär och inlindat i soulstänk gör låtar som "The Zoo" och "Sex Planet" en lätt generad, men också road. Oavsett vad man tycker om allt ordbajsan blir man på gott humör av "Double Up". MB

Inget förbud mot tum

Byggmått/ Engelsmännen kan andas ut. De måste inte sluta använda sitt ålderdomliga måttssystem efter 2010, som tidigare bestämts. Det har EU:s industrikommissionär beslutat. Här är några av måttenheterna som räddats till eftervärlden, bland annat det hederliga byggmåttet tum (inches):

- ▶ 1 pint = 0,568261 liter
- ▶ 1 yard = 0,9144 meter
- ▶ 1 mile = 1,609 kilometer
- ▶ 1 inch = 2,54 centimeter
- ▶ 1 bushel = 36,36872 kvadratdecimeter

Tum och centimeter får fortsätta samsas.

I dag heter paradgatan i östra Berlin Karl Marx-allé. Namngivaren står på undanskymd plats intill sockerbagarhusen.

Byggarbetarna gjorde uppror mot Stalin

Jubileum/

I dagarna är det 54 år sedan byggnadsarbetarna i Östberlin gjorde uppror mot Stalin.

Genom östra Berlin går en två kilometer lång och 90 meter bred aveny som byggts efter förebild från Moskva. I början av 1950 arbetade tusentals byggnadsarbetare i skift för att förvandla ruinhögarna till en socialistisk paradgata i socialistisk klassicism, också kallad sockerbagarstil.

Gatan, som förve kriget hette Frankfurter Allé, döptes om till Stalinalle. I dag heter den Karl Marx-Allé.

I mars 1953 dog Stalin och när sta-

ten bestämde att arbetstakten skulle ökas med tio procent, utan att lönen höjdes, gjorde folk i arbetar- och bondestaten DDR uppror.

Och det var byggnadsarbetarna på Stalinalle som ledde strejken som bröt ut den 17 juni 1953. Den pågick i fem dagar och spred sig över landet. Konflikten löstes genom att Sovjet skickade ut 600 stridsvagnar enbart i Berlin. Då hade ett trettio-tal människor fått sätta livet till och 13 000 fängslades.

Efteråt konstaterade författaren Berthold Brecht ironiskt att det varit lättare om regeringen i stället hade upplöst folket och valt sig ett nytt.

KENNETH PETTERSON

LURIGA FRUNTIMMER?

En ungarl funderar:
- De där fruntimren som annonserar efter bekantskap luras nog

bara. De är inte alls ute efter bekantskap. De vill bara samla på fotografier av karlar.

Så fort man skickar sitt fotografi slutar dom att skriva ...

”Jag tillhör inget parti. Jag vet vad jag står för men jag vill inte vara bunden av vad jag inte får säga.”

Helena Bergström, skådespelare, partilös förstamajtalare (Morgonbris)

”Äh, inte tycker det att det är något. Det hade varit värre om jag kommit från Stockholm.”

Peter Stormare, Hollywood-skådis som filmar i Jämtland (Land)

”Jag är given förebild för killar som väljer bort fotboll för att i stället spela fiol.”

Ernst Kirschsteiger, snällkändis (M magasin)

”Dricka vin, whisky och drinkar? Äsch, sånt gör man bara i Stockholm.”

Camilla Läckberg, deckarförfattare, om svenska kaffevanor (M magasin)

Tipsa oss om smått och stort som rör byggande och allt däromkring. Ring eller skriv till a.s@byggnadsarbetaren.se, 08-728 48 00.

MATLÅDAN

Cornflakeschnitzel med fetaost, olivsallad och potatisbullar (4 pers)

● 4 fläsk- eller nötschnitzlar, utbankade till 5 mm

● 2 dl finkrossad cornflakes

● 2 dl vetemjöl

● 2 ägg

1 Blanda vetemjöl och cornflakes-mjölet. Vispa ägget med lite vatten så att det släpper.

2 Vänd schnitzlarna först i lite vetemjöl, sedan i äggsmeten

och sist i cornflakesmjölet.

3 Stek dem på medelvärme i rikligt med matfett (tyvärr enda sättet). Var noga – det får inte vara för varmt, utan se till att de får vacker färg på båda sidor.

POTATISBULLAR

● 6 kalla eller varma kokta potatisar.

● 1 ägg

● 1 medelstor riven morot

● 1 kryddmått torr basilika

● salt och peppar

1 Riv potatisen på grova sidan av rivjärnet. Tillsätt ägg, morot och kryddor. Blanda ihop allt.

2 Forma små bullar och stek på medelvärme. Servera med fetaost och olivsallad.

MICKE SELANDER

MATS FOGEMAN

INBLICK

NR 10 Redaktör Humla Einarsdóttir Adress Byggnads, 106 32 Stockholm E-post humla.einarsdottir@byggnads.se Tel 08-728 48 34 www.byggnads.se

Byggnads kulturstipendiater 2007

● Glada kulturstipendiater får dela på 200 000 kronor. På bilden syns de med delar av stipendienämnden.

Svenska Byggnadsarbetareförbundets Stipendienämnd delade i år ut 19 kulturstipendier till ett sammanlagt värde av 200 000 kronor som 18 personer och en förening får dela på.

Stipendienämnden hade som vanligt en tuff uppgift med att

få fram de slutliga mottagarna bland de drygt 350 sökande. Utdelningen av stipendierna ägde rum i samband med öppningen av Byggnads ordförande- och kassörskonferenser tisdagen den 22 maj på Rönneberga.

Priserna gick till: koloratorsopran *Alexandra Büchel*, pianisten och komposi-

tören *Carl Bagge*, violinisten *Daniel Migdal*, violinisten *Mirjam Charas*, tonsättaren *Ylva Lund Bergner*, Föreningen *Folkmusikläger för Barn och Ungdom*, författaren *Ida Linde*, författaren *Hanna Nordenhök*, författaren *Cletus Nelson Nwadike*, författaren *Kennet Klemets*, bildkonstnär *Caroline*

Ohlsson, bildkonstnär *Anna Svensson*, kulturspridare *Arthur Hultling*, bildkonstnär *Lars Wikström*, bildkonstnär *Stefano Beccari*, bildkonstnär *Britta Johansson*, skådespelare *Hannes Meidal*, dansare *Sara Mathiasson* och musikteaterskådespelare *Louise Ryme*.

LO-ANALYS AV VALET 2006:

”Inte något större protestval”

LO konstaterar i en valanalys att valet 2006 blev ett svidande nederlag för socialdemokraterna. Bland LO-förbundens medlemmar gick socialdemokraterna från 62,1 procent vid 2002 års val till 58,8 procent i årets val, dvs man minskade med 3,3 procent. Moderaterna däremot ökade med 5,6 procent och lockade 10,4 procent av LO-förbundens medlemmar. Samtidigt framhålls att moderaterna hade ett större stöd i

valet 1991 och att de borgerliga partierna i stort sett bara har bytt LO-väljare med varandra.

I analysen säger man också att socialdemokraterna inte var tillräckligt offensiva i arbetslöshetsfrågan. Snarare var det moderaterna och de borgerliga partierna som tog initiativet medan socialdemokraterna hamnade i försvarsställning. För många väljare var det svårt att se de ideologiska skillna-

derna mellan partierna och de politiska blocken.

Enligt valanalysgruppen ska valförlusten inte tolkas som något större protestval, i alla fall inte bland LO-förbundens medlemmar, utan snarare så att många ville byta regering för omväxlingens skull.

Sverigedemokraternas frammarsch i framförallt Skåne och Blekinge innebär också valför-

luster för socialdemokraterna. Det finns inget som tyder på att främlingsfientliga attityder har ökat. Tvärtom pekar undersökningar i motsatt riktning.

Däremot är det uppenbart att det finns ett missnöje med politiken och framförallt då i frågor som integration, invandringen och flyktingpolitiken, konstaterar man avslutningsvis i valanalysgruppen.

Ferielöner 2007

Här är 2007 års löner för gymnasieelever inom de olika avtalsområdena. Feriepraktiken ingår i utbildningen och tillgodoräknas i lärlingstiden.

Byggnads- och anläggningsavtalet

Elev som genomgått första året: 66 kr/tim
Elev som genomgått andra året: 74 kr/tim
Övriga: 59 kr/tim

Entreprenadmaskinavtalet

Elev som genomgått första året: 74 kr/tim
Elev som genomgått andra året: 86 kr/tim
Övriga: 63 kr/tim

Plåtavtalen

Elev som genomgått första året: 66 kr/tim
Elev som genomgått andra året: 78 kr/tim
Övriga: 60 kr/tim

VVS-Installationsavtalet

För närvarande finns ingen överenskommelse när det gäller VVS-Installationsavtalet. Semesterersättning utges enligt semesterlagens bestämmelser.

Har du några andra frågor, kontakta din lokalavdelning. (Kontaktuppgifter finns på www.byggnads.se.)

Välkommen till Byggnads öppna hus i Visby!

Bor du året runt på Gotland? Eller semesterar du på ön i sommar? Då är du välkommen till Byggnads hus och innegård måndagen den 9 juli 2007. Och till det efterföljande folkmötet med Mona Sahlin i välkända Almedalen.

Och det är inte bara du som är medlem i Byggnads och Målarreförbundet som vi gärna ser i huset. Familjemedlemmar och bekanta är lika välkomna. Och allt är kostnadsfritt.

I Byggnads fina lilla hus och på gården serveras svalkande dryck och tilltugg. Barnen bjuds på glass och fiskdamm (med garanterad fångst). I en liten gissningstävling kan du vinna fina priser.

Det är Byggettan som bjuder in det egna och Målarreförbundets medlemmar med närstående. Numera ingår Gotland i Byggettans geografiska verksamhetsområde.

I och utanför huset kan du också träffa Byggnads förbundsordförande Hans Tilly, avdelningsordförande Johan Lindholm från Byggettan, sektionsordförande Kjell Lindström och andra mer eller mindre kända Byggnads- och Målareprofiler.

Dörrarna står på vid gavel

● Byggnads hus i Visby.

mellan 14.00 och 19.00.

Mötet i Almedalen, några nedförsbackar från Byggnads hus, börjar 19.00 och pågår ett par timmar. Förutom tal av Mona Sahlin blir det artistframträdande.

Det är lätt att hitta Byggnads hus som ligger precis innanför ringmuren i Visby, nära Österport i riktning mot Södertorg. Adressen är Södra Murgatan 49.

Vi ser gärna att den som kan och vill delta anmäler sig i förväg. Exempelvis genom att skicka ett vykort till Byggnads, Södra Murgatan 49, 621 57 Visby, ringa 08-734 65 43 eller maila gunilla.kjallstrom@bygg-

nads.se. Berätta också om någon eller några följer med dig och eventuella barns ålder.

A-KASSAN

■ Ersättning från A-kassan betalas ut den 21 och den 28 juni, den 5, 12, 19 och den 26 juli samt den 2 augusti.

AUTOGIRO

■ Betalar du medlemsavgift via autogiro måste pengar finnas på ditt konto senast den 27 juni och den 27 juli.

EVERT BACKSTRÖM

SKILJ PÅ BOSTÄDER OCH LASTBILAR

Den nya regeringen har devalverat bostadspolitiken. Och den ansvarige ministern vill inte kallas bostadsminister.

– Vi har ju inget lastbilsdepartement för lastbilsfrågor eller någon lastbilsminister, säger han till Boverkets tidskrift *Planera Bygga Bo*.

Att jämställa bostäder med lastbilar visar hur Mats Odell och hans regering tänker. Och den tänker fel, mycket fel.

Bostaden är i ett välfärdssamhälle en rättighet. Att sakna egen lämplig bostad är att vara utan en grundläggande trygghet.

De flesta av oss i Sverige bor bra, kanske till och med mycket bra. Det är främst en följd av att samhället sedan årtionden tagit ansvar för boendet.

Småhus har uppförts med samhälleligt stöd i olika former. Folkrorelserna har stått i spetsen för att uppföra bostadsrätter. Och allmännyttan har skapat hyresrätter.

Att som nuvarande regeringen söka lämna över ansvaret till marknaden innebär att de starka blir starkare, de svaga svagare.

Och de svaga på bostadsmarknaden finns mitt bland oss. Det är unga som inte kan flytta hemifrån, studenter som inte får studiero, gamla som inte kan få ett för dem anpassat boende och så vidare.

För den som saknar kapital eller så kall-

ad kreditvärdighet, är knappast ägande av hus eller bostadsrätt en möjlighet. Man blir hänvisad till hyresrätt.

Men hyresrätt är också ett uppskattat boende av många som har råd att äga. Denna valfrihet måste vi slå vakt om. Och den får inte urholkas av en ändrad lagstiftning som gör att hyrorna stiger. Det vill nyliberalerna, denna grupp av högerfundamentalister som nästlat sig in inte minst

i arbetsgivarnas organisationer och i de borgerliga ungdomsförbunden.

Sveriges Byggindustri-ers ansvarige för bostadsfrågor har skickat ut ett pressmeddelande med krav på att Boverket ska sluta ägna sig åt bostadsbehovet. Istället ska man inrikta sig på att kartlägga hur efterfrågan på marknaden ser ut.

Här hänger denna arbetsgivarorganisation med i svängarna som Odell tar ut. Liksom Scania och Volvo ska staten tillfredsställa marknaden, inte människornas behov. Sådan är deras ideologi.

Om drygt tre år är det dags att byta ut Odell & Co. Mot vad och mot vilken politik? Det är hög tid att forma sådan riktlinjer, Mona Sahlin! Chanserna är goda för att en ny social socialdemokratisk bostadspolitik ska få ett brett folkligt stöd långt in i de grupper som i höstas valde så olyckligt att vi fått Odell. ●

HANS TILLY
förbundsordförande

Telefon 08-728 4810
Mobil 070-552 67 40

E-post hans.tilly@bygggnads.se

TILLY TYCKER TILL...

... OM BÖNDER

● Jordbruksverket föreslår att 40 årliga miljoner ska satsas på att minska olyckorna inom jord- och skogsbruket. Verket har fått regeringens uppdrag att komma med ett sådant förslag. Ett annat statligt verk, det som sysslar med arbetsmiljö, har av samma regering fått kraftigt nedskurna anslag. Den enes bröd, den andres död.

... OM F-SKATT

● Pia Blank Thörnroos, rättslig expert i Skatteverket, säger till Svenska Dagbladet att hon inte kan säga upp sig för att i stället jobba som konsult enbart åt Skatteverket och med F-skattesedel. Så bra att tillämpningen av F-skattereglerna överensstämmer med lagen om anställningsskydd. I varje fall på Skatteverket.

... OM SAMARBETE

● VVS-Installatörernas vd Roine Kristianson skriver i en artikel att man vill utveckla samarbetsklimatet med Byggnads. Det är ett välkommet besked från vår näst största motpart. Han har kanske sett hur det gått för den större konsult- och juriststinna arbetsgivarorganisation som satsat många miljoner på simpel krigsföring.

MÖTEN & SÅNT

Svenska Byggnadsarbetareförbundet
106 32 Stockholm Besöksadress: Hagagatan 2, Stockholm
tel 08/728 49 00

KALMAR

Radarvägen 9, tel 0480/42 90 90
fax 0480/510 11

Kalmarsektionen: sekt.möte ons
15 aug, kl 18.30. Ekudden.

VÄRMLAND

Posthornsgatan 8, Karlstad,
tel 054/87 58 00, fax 054/83 47 42

Hagforssektionen: skyttekväll
mån 13 aug, kl 18. Vågbacken.

PITEÅ-SKELLEFTEÅ

Olof Palmes gata 2, Piteå, tel 0911/787 30
fax 0911/787 39, Skellefteå: 0910-71 10 30

Skellefteåsektionen: sekt.möte
mån 20 aug, kl 18.30. Folkparken
Ugglan, Skellefteå.

Grabber

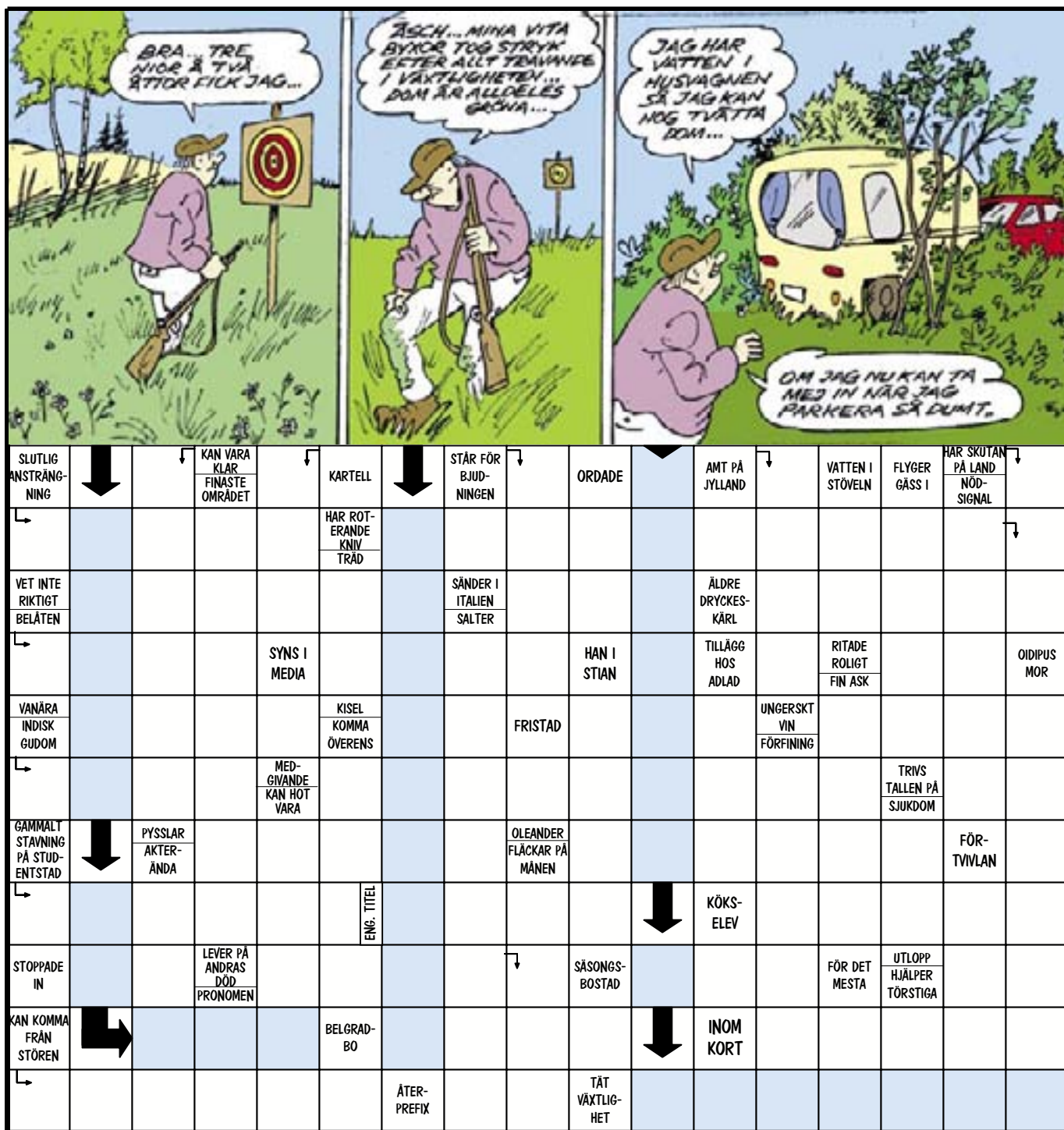
Ejendals

Hultafors

Yrkeshögskolan

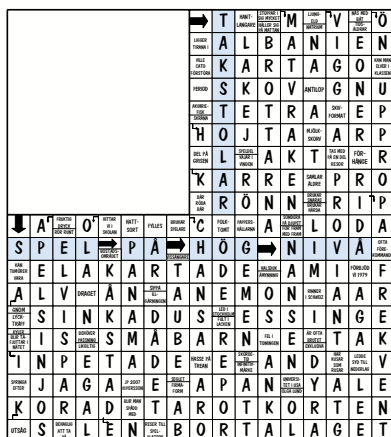

HUGGEN SKULPTUR	↓	↓	VISA PÅVERKAN BUDDIST- MAL	↓	KYLER KAN GE HUVUDBRY VAGAR	↓	↓	KARTELL	↓	ARTIST OCH SNÄRT	↓	VINA	DIS SVAG	↓	DREV MED NORRMÄN
→								GÖRS AV ALE							
SÄNDER I ITALIEN			SES BLAND TOKAR FOLKGRUPP I JAPAN							NAMN- LISTA					
→					LARS DANIELS- SON			FOR FRAM MED FRAM KONSTSTIL							PATRIARK
SLÄR BAKUT VALSPRÅK					STYR- VERKIG VID BORRNING					JP 2007 ©PERSSON	↓	KREDIT			GRUS PÅ GÅNG
BLIR VRIDEN FÄGLAR					JUSTE TURUPP- LÄGGNING				VÄRD AV- DELNING	KÖL		GÄR DET MÅNGA PÅ EN LITER	DRAG ÄR EJ TRÄTO- BRÖDER		
→					STADS- FÄSTA VANLIG ÅSYN										
HÄR VI ALLA VARIT		AROS	BABY- LONISK GUD KENZABURO			↓	SKOGS- OMRÅDE								VANLIG
→			HUVUDSTAD KAN MILITÄRER SES					ISBANA ORIGINAL		→	↓	TYSK BIL			VARG- SPINDEL
BITTER					COLOM- BIUM GRIPA				GILLAR NIKOTIN	UNDER- SKRIFT					
KNUTRIKT VERK FÖRTYDLIGA SKISSEN			LEASAD OSYSSEUS HEMSTAD								SES I TJING		PRICK- FRITT POJKE		
→						↓									
KAN ORREN I SKINNET	MÖRK TID FLOD I SYDAFRICA				KRÅK- FÄGEL INGET	STYRA					HÄMN- STAD DÖDLIG- SJUKDOM			SKADEL	
→					ZOLA- DAM				TOGAN						
LUSTIGA EPISODER									OM- BUDS- MAN		KABLAS UT RYMDFIGUR			NÄSTE	
→					FÖRLAG			ÄR GUDING EN					ANMODA		
KAN MAN FINA VINER	MITT I AGRAR		RYSK ÖPPEN- HET									HELIOS			

Vinnare i Bildkryss 7

Solveig Larsson, Båstad, Linus Ahlberg, Flen, Ulla Jansson, Norrtälje, Gunvor & Eskil Hildingzon, Osby, Helge Lundin, Grums, Marianne Axelsson, Kungsbacka, Gunnar Hermansson, Vårgårda, Håkan Dahlgren, Gävle, Per Norgren, Själevad, Per Ivar Ekblad, Stora Mellösa, Margareta Rosell, Norrköping, Lennart Aronsson, Vetlanda, Göran Nilsson, Boden, Ingemar Eriksson, Uppsala, Anette Mattson, Sunne. Vinnarna får var sin dubbeltrisslott.

SOMMARKRYSS #10

Dragning den 29 augusti. 15 med rätt lösning vinner var sin trisslott med chans att få upp till 7,5 miljoner kronor. Sänd lösningen till Bildkryss 10, Byggnadsarbetaren, Box 19615, 104 32 Stockholm.

Namn.....

Adress.....

Postadress.....